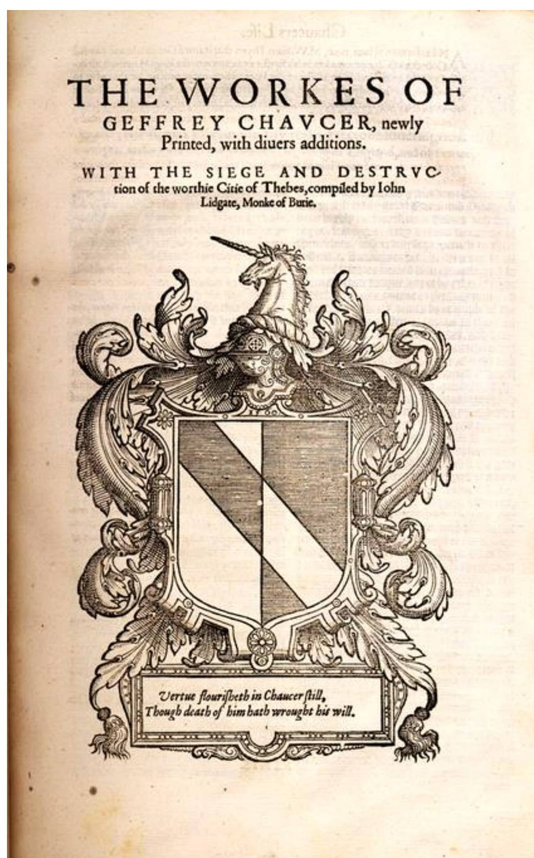

THE WORKES OF
GEFFREY CHAVCER, newly
Printed, with diuers additions.
WITH THE SIEGE AND DESTRVCtion of the worthie Citie of Thebes, compiled by Iohn Lidgate, Monke of Berie.

Vertue flourisheth in Chaucer still,
Though death of him hath wrought his will.

Geoffrey Chaucer

The Canterbury Tales. Povestirile din Canterbury.

The Miller's Tale. Povestirea Morarului.

Parallel Texts:
Middle English, Modern English and Romanian



Translated into Romanian
by
Dan Duțescu

Edited by
George Sandulescu
and
Lidia Vianu

Contemporary Literature Press

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

Press Release

Tuesday 1 March 2016

Geoffrey Chaucer

The Canterbury Tales. Povestirile din Canterbury.

The General Prologue. Prologul.

ISBN 978-606-8592-43-5

The Miller's Tale. Povestirea Morarului.

ISBN 978-606-760-042-1

Translated into Romanian by **Dan Duțescu**.
Parallel Texts: Middle English, Modern English and Romanian.

Edited by **George Sandulescu and Lidia Vianu.**

We are publishing Chaucer for two reasons. One reason is a literary one; the other one is more technical in character.

Chaucer is the first English writer. As his writing is hundreds of years older than

Publicăm aceste două volume de Chaucer din două motive. Unul este literar, celălalt este mai degrabă de natură tehnică.

Chaucer a fost primul scriitor englez. Întrucât opera lui este cu sute de ani mai veche decât a lui

Shakespeare's, it is not very easy to read. But it deserves it more than one expects. Try it, and you will see.

The more technical reason is the translator. It is difficult to find somebody who would undertake this task. Well, Dan Duțescu, Levițchi's equal and friend, set himself the task of translating the whole of Geoffrey Chaucer, who lived between 1340 and 1400.

When you start reading it, you will be surprised how easy and casual it is. And pleasant. And instructive. We are not asking you to read the **whole** of Chaucer. We only propose to you the most celebrated fragments. Try to read them, and you will see that you will not put the book down. At times, it will remind you of Boccaccio.

We wish you good reading of the whole of Chaucer.

1 March 2016

Shakespeare, ea nu este uşor de citit. Merită, însă, a fi citită—mai mult decât ne-am aştepta. Încercați şi vă veți convinge.

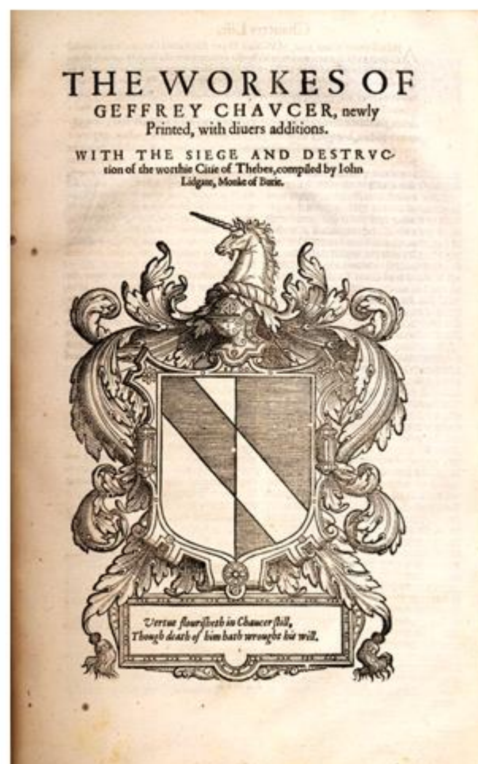
Motivul tehnic al publicării acestor două volume este traducătorul. Nu oricine s-ar fi încumetat să se apuce. Ei bine, Dan Duțescu, prietenul şi colegul lui Leon Levițchi, şi-a asumat sarcina de a traduce în întregime opera lui Geoffrey Chaucer—scriitor care a trăit între anii 1340 şi 1400.

Atunci când vă veți apuca să-l citiți, vă va surprinde cât de accesibil şi relaxat scrie. Şi cât de plăcut. Și instructiv în acelaşi timp. Nu vă supunem atenției **toată** opera lui Chaucer. Am ales cele mai cunoscute fragmente. Citiți-le şi veți vedea că nu veți putea lăsa cartea din mână. Pe alocuri, ea vă va duce cu gândul la Boccaccio.

Vă dorim să citiți cu plăcere tot ceea ce a scris Geoffrey Chaucer.

George Sandulescu and Lidia Vianu




THE WORKES OF
GEFFREY CHAVCER, newly
Printed, with diuers additions.
WITH THE SIEGE AND DESTRVCtion of the worthie Citie of Thebes, compiled by Iohn Lidgate, Monke of Berie.

Vertue flourisheth in Chaucer still,
Though death of him hath wrought his will.

Geoffrey Chaucer

The Canterbury Tales. Povestirile din Canterbury.

The Miller's Tale. Povestirea Morarului.

Parallel Texts:
Middle English, Modern English and Romanian

Translated into Romanian
by
Dan Duțescu



Edited by
George Sandulescu
and
Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

Contemporary Literature Press
http://editura.mttlc.ro
CONTEMPORARY LITERATURE PRESS
The online Publishing House of the University of Bucharest
Editura pentru studiul limbii engleze prin literatură
Lidia Vianu
Director
George Sandulescu
Executive Advisor
Universitatea din București
Virtute et Sapientia
British Council
Ambasáid na hÉireann
Embassy of Ireland
Ambasada Irlandei
Institutul Cultural Român

ISBN 978-606-760-042-1

Cover Design and overall Layout by
Lidia Vianu

Subediting: Ira Beratlief
Proofreading: Ema Mărculescu, Ana Maria Văduva
IT Expertise: Cristian Vîjea, Simona Sămulescu
PR Manager: Violeta Baroană
Header Design: Elena Ghercă

Acknowledgements
For the Middle English version: Larry D. Benson,
https://sites.fas.harvard.edu/~chaucer/teachslf/milt-par.htm#PROLOGUE
For the Modern version: A. S. Kline,
http://www.poetryintranslation.com/PITBR/English/Canthome.htm
For the Romanian version: Geoffrey Chaucer, *Povestirile din Canterbury*, Editura pentru Literatură Universală, 1969. Traducere, prefață, note şi comentarii de Dan Duțescu.

Geoffrey Chaucer

The Canterbury Tales. Povestirile din Canterbury.
The Miller’s Tale. Povestirea Morarului.

Parallel Texts:
Middle English, Modern English and Romanian

Translated into Romanian by
Dan Duțescu

Edited by
George Sandulescu and Lidia Vianu



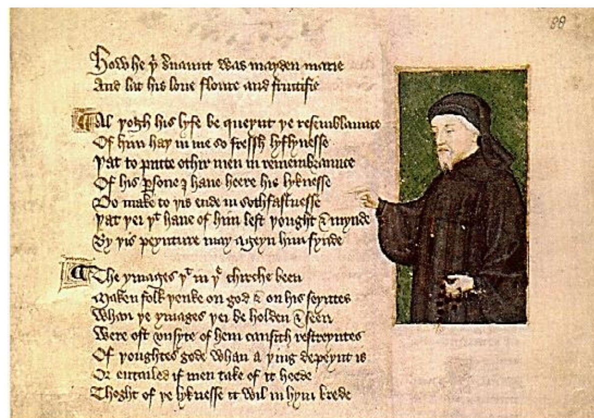
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016



Geoffrey Chaucer
The Canterbury Tales. Povestirile din Canterbury.
The Miller's Tale. Povestirea Morarului.
Parallel Texts.
1



Cuprins





http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

Introducere



Secolul al 14-lea englez, pe care Geoffrey Chaucer îl domină cu puternica sa personalitate artistică, a fost o epocă plină de evenimente, zguduiri și transformări. Viața locuitorilor Angliei se desfășoară pe un fundal sumbru: războiul pornit de Eduard al III-lea împotriva Franței în 1337 și care avea să intre în istorie sub numele de Războiul de o sută de ani; domnia dezastruoasă a lui Richard al II-lea (1337-1399), urmată de suirea pe tron a uzurpatorului Henric Bolingbroke, devenit regele Henric al IV-lea; ciuma neagră care înregistrează o culme în 1348–1349, secerând jumătate din populația țării, și care reapare încă de câteva ori până la sfârșitul secolului; răscoalele țărănești din 1381, provocate de edicte despotice împotriva muncitorilor agricoli.

Războaiele, violențele, epidemiile generate de o totală lipsă de igienă făceau ca viața omului să fie foarte scurtă: trei sferturi din numărul copiilor nu apucau să împlinească șase ani; oamenii mureau de obicei foarte tineri—jumătate din populație avea sub șaisprezece ani.

Cu toate acestea țara se numea *Merry England* (Vesela Anglie), viața pulsa din plin. Asistăm la sporirea comerțului Angliei, la ridicarea păturilor mijlocii, la întărirea corporațiilor meșteșugărești.

Hrana spirituală și distracțiile, ceea ce numim noi astăzi viața culturală, nu lipseau. Erau jocurile în aer liber: dansurile la iarbă verde cu prilejul numeroaselor sărbători de peste an, horele în jurul împodobitului stâlp de 1 mai, turnirele—acele întreceri cavalerești în arme, la fel de populare ca și meciurile de fotbal în zilele noastre; apoi procesiunile religioase și începuturile teatrului reprezentate prin *miracole* și *mistere*, cu scene din Biblie sau din biografiile sfinților.

Tiparul încă nu se inventase. Cărțile manuscrise pe pergament, cu inluminuri de mare măiestrie artistică—erau lucru rar și scump. Geoffrey Chaucer—după cum ne spune el însuși—poseda șaizeci de cărți care constituiau o adevărată comoară, echivalând cu valoarea a trei reședințe de om avut. Comunicarea literară avea pe vremea aceea un caracter colectiv și oral, spre deosebire de caracterul ei individual și vizual din zilele noastre. Menestrelii colindau din castel în castel, din conac în conac, din gospodărie în gospodărie, recitând înaintea tuturor celor așezați acolo, cu mic cu mare, poeme cavalerești sau acele povestiri în versuri numite *fabliaux*, după numele lor francez, ample anecdote, de cele mai multe ori decoltate, din care Chaucer avea să se inspire copios.

Limba engleză, împliată de trei veacuri în urma cuceririi normande din 1066, exclusă din administrație, din viața juridică și din practica religioasă, își recucerise pozițiile până sus la curte. Mișcarea religioasă a *lollarzilor*, premergătoare reformei din secolul al 16-lea înfăptuită sub domnia lui Henric al VIII-lea, pe lângă caracterul ei de protest împotriva papalității care își trimitea sau își găsea în Anglia fețe reprobabile de clerici corupți și venali ca vânzători de indulgențe, călugări cerșetori, membri ai tribunalului inchizitorial și iscoadele lor, a contribuit, prin traducerea Bibliei de către ideologul mișcării, *John Wycliff* (1320-1384), la impunerea și consolidarea limbii engleze.

William Langland (c. 1330–c. 1400) purtătorul de cuvânt al poporului care începuse să-și afirme părerile politice și religioase, s-a ridicat de asemenea cu vehemență împotriva autorității Romei, cerând în poemul său alegoric *Viziunea lui William despre Petre Plugarul (The Vision of William Concerning Piers Plowman)* independența bisericii naționale. În același poem, scris în versuri aliterative, după modelul poeziei anglo-saxone, Langland își exprimă indignarea față de nedreptățile comise de cei bogați împotriva oamenilor de rând.

Un alt reprezentant al literaturii culte din acel secol este *John Gower* (c. 1325-1408), „moralul Gower" cum îl numește prietenul său, Geoffrey Chaucer. În scrierile lui Gower întâlnim erudiția și arta convențională a evului mediu. După o lucrare în limba franceză,

Speculum Meditandis (*Oglinda gânditorului*) sau *Mirour de l'Omme (Oglinda omului),* un lung tratat în octosilabe rimate (aprox. 30 000 de versuri) despre lupta dintre virtuți și vicii, Gower scrie în latină, imediat după răscoalele țărănești din 1381, poemul de 10 000 de versuri *Vox Clamantis (Glasul celui care strigă)* în care descrie răscoalele de pe pozițiile sale de aristocrat dar în același timp vorbește despre corupția societății din vremea sa. Abia spre sfârșitul vieții recurge Gower la limba engleză pentru a scrie poemul *Confessio Amantis (Mărturisirea îndrăgostitului)* de cca. 34 000 de versuri (titlul este totuși în latină). La porunca zeiței Venus, poetul îndrăgostit face mărturisiri depline preotului acesteia, Genius. Preotul îl instruiește în privința fiecăruia dintre cele șapte păcate capitale, cu ajutorul unor pilde la obiect—cunoscute în literatura vremii sub numele latinesc de *exempla.* Două dintre motivele cuprinse în poemul lui Gower le-a prelucrat Chaucer cu mijloace artistice mult superioare în *Povestirea Târgoveței din Bath* și în *Povestirea Notarului* pe care le veți citi în volumul de față.

În jurul anului 1340 se naște Geoffrey Chaucer dintr-o familie de oameni înstăriți. Prin relațiile tatălui, negustor de vinuri și furnizor al curții, tânărul Geoffrey este primit ca paj în suita contesei de Ulster, ulterior ducesă de Clarence, soția lui Lionel, cel de al treilea fiu al lui Eduard al III-lea. La curte, în tot decursul vieții sale, Chaucer s-a bucurat de protecția lui John of Gaunt, duce de Lancaster. În 1359 Chaucer ia parte, în Franța, la una dintre acele frecvente incursiuni armate care au constituit în mare măsură Războiul de o sută de ani. Luat prizonier, tânărul ostaș este răscumpărat în anul următor cu o sumă la care regele însuși a contribuit. În 1367 Chaucer este ridicat la rangul de curtean. În jurul acestui an se căsătorește cu Philippa de Roet, domnișoară de onoare a reginei și sora soției lui John de Gaunt. Chaucer este trimis de mai multe ori în misiuni economice și diplomatice în străinătate: la Genua în 1372, în Flandra în 1377, din nou în Italia, la Milano, în 1378. Pe rând, Chaucer cumulează posturi însemnate în administrație. În 1374 este numit controlor al vămilor pentru lână și piei în portul Londrei; în 1382 controlor al vămilor mărunte pentru vinuri și alte mărfuri; în 1385 judecător de pace pentru comitatul Kent; în 1386 membru în Parlament din partea aceluiași

comitat. Dar în 1386 protectorul său, John of Gaunt, pleacă într-o campanie în Portugalia. Fratele și rivalul acestuia, Thomas, duce de Gloucester, reușește să impună fragedului rege tutela unui consiliu de regență. Favoriții lui John of Gaunt sunt înlăturați din funcții. Chaucer își pierde slujbele, precum și renta anuală pe care i-o acordase regele. Începe o perioadă de greutăți materiale, binefăcătoare însă pentru opera literară a poetului, care găsește acum răgazul necesar să se dedice exclusiv scrisului. Revenirea lui John of Gaunt îl repune pe Chaucer în drepturi. Este numit administrator al construcțiilor și reparațiilor de la Westminster, castelul Windsor și alte reședințe princiare. În 1394, regele îi acordă o rentă anuală de 20 de lire, iar în 1398 dreptul la o tonă de vin pe an. Detronarea în 1399 a lui Richard al II-lea de către Henric Bolingbroke, fiul lui John of Gaunt, aduce o și mai mare îmbunătățire situației materiale a poetului, de care însă avea să se bucure prea puțină vreme. În octombrie 1400, Chaucer moare. El este înmormântat în catedrala Westminster, inaugurând ceea ce avea să devină „colțul poeților".

Chaucer era un însetat iubitor de cultură. Limbile pe care le știa, anglo-normanda, latina, franceza și italiana, i-au dat acces la un mare număr de opere literare, istorice, filozofice și științifice. Era instruit și în ceea ce am putea numi științele pozitive ale vremii, în special în medicină, fizică, alchimie și astronomie. A lăsat chiar un tratat despre astrolab, vechi instrument pentru calcularea pozitiei astrelor (*A Trea- tise on the Astrolabe)*, iar cunoștințele sale într-ale alchimiei reies limpede din *Povestirea Argatului Avei,* reprodusă în acest volum.

Activitatea literară a lui Geoffrey Chaucer stă mai întâi sub influența poeziei franceze, apoi sub cea a scriitorilor italieni renascentiști, pentru ca în ultima perioadă poetul să dea măsura deplină a originalității sale în *Povestirile din Canterbury.*

Contactul cu Franța, încă din anii fragezi, i-a dezvăluit lui Chaucer bogăția poeziei franceze. Prima mare operă de care ia cunoștință este *Romanul trandafirului (Le Roman de la rose).* În acest poem de peste 20.000 de versuri, început de Guillaume de Lorris în 1237 și terminat de Jean de Meung către 1277, sunt reunite toate temele poeziei medievale: doctrina plină de grație a dragostei curtene, gingașa alegorie a trandafirului, dar și, în cea de a doua parte, atacuri împotriva regalității sau a tagmei călugărilor cerșetori,

glume caustice (și licențioase) la adresa femeilor etc. Chaucer a întreprins traducerea *Romanului trandafirului.* Din versiunea engleză care reproduce numai o treime din original, partea datorată cu certitudine lui Chaucer este destul de redusă.

Poezia franceză din secolul al 14-lea trecea printr-o criză de conținut, în favoarea formei. Poeți extrem de prolifici ca Guillaume de Machaut, Eustache Deschamps, Jehan Froissart își exprimă idei și sentimente convenționale în tipare metrice riguros elaborate: balade, rondele, triolete etc. Partea lirică a operei lui Chaucer, cuprinzînd o serie de *plângeri* este inspirată de formalismul francez al acelui secol. Dar sub influența modelelor franceze, Chaucer a pus bazele versificației engleze noi, rupând tradițiile poeziei anglo-saxone.

Procedeul literar al visului-viziune și al alegoriei, împrumutat din *Romanul trandafirului*, este un element dominant al unei însemnate părți a producției literare chauceriene.

Alegoria era o modalitate caracteristică gândirii medievale: cu ajutorul ei abstractul devenea concret, impalpabilul palpabil. Este procedeul pe care îl folosește Chaucer în *Cartea Ducesei (The Book of the Duchess)*, scrisă în 1360 în legătură cu moartea ducesei Blanche de Lancaster, prima soție a protectorului său John of Gaunt. În cadrul unei viziuni, Chaucer povestește despre un cavaler înveșmântat în negru, care plânge moartea domniței sale. În ciuda împrumuturilor numeroase și a stilului mai degrabă prolix, poemul este străbătut de un suflu elegiac autentic.

Același ton autentic se intensifică în următoarea sa operă, *Divanul Păsărilor (The Parliament of Fowls)*, scrisă între 1372 și 1382. Chaucer luase contact cu umanismul renașterii italiene cu prilejul călătoriilor sale în Italia în 1372 și 1378. Procedeul literar folosit în această nouă lucrare rămâne același—alegoria, având ca punct de plecare visul-viziune. Poetul îmbogățește tema cu elemente împrumutate din Cicero, din Dante și din Boccaccio, făcând loc și unor observații personale cu caracter realist. Păsările, simbolizînd oamenii, sunt caracterizate cu precizie și cu o notă de ironie, umorul constituind aspectul cel mai original al geniului lui Chaucer.

Poemul este scris în „strofă regală”*(rime royal)*, formă de versificație constând din strofe de câte șapte versuri deca și endecasilabice, rimate *ababbcc.*

Casa Slavei (The House of Fame), compusă înainte de 1380 în versuri octosilabice rimate, ca și *Romanul trandafirului* și *Cartea Duce-sei*, pornește de asemenea de la o viziune. Poetul visează că un vultur de aur, vulturul lui Jupiter, reprezentând filosofia, îl poartă prin înălțimile cerești până la Casa Slavei. În acest palat așezat pe un munte de gheață, deci lunecos și greu de escaladat, tronează Zeița, care aude înălțându-se spre dânsa rugile muritorilor ce aspiră la favorurile sale. Fondul poemului amintește de *Divina Comedie* a lui Dante, însă tonul este glumeț, chiar zeflemitor, foarte apropiat de parodie. Umorul acționează ca antidot împotriva frigurilor gloriei. O dată cu acest poem se face simțită din plin influența scriitorilor italieni, în special a lui Boccaccio. Scrierile din tinerețe ale acestuia, *Filostrato* și *Teseida*, au fost pentru Chaucer o adevărată revelație. El s-a văzut îndemnat să se inte-reseze de aici înainte de problemele reale ale vieții.

Pasul următor înspre realism îl face o dată cu *Troilus și Cresida* (1385-1386). Inspirat din poemul *Filostrato* al lui Boccaccio, acest „prim roman în versuri”, cum a fost numit, în care se povestește despre dragostea eroilor troieni Troilus și Cresida și despre necredința acesteia din urmă, aduce ca notă caracteristică o originală putere de caracterizare a personajelor, prevestind marile figuri din galeria de personaje a *Povestirilor din Canterbury.* Poemul se compune din cinci părți și este scris în strofe regale, însumând peste 8 000 de versuri.

Cu *Legenda femeilor virtuoase (The Legend of Good Women)*, scrisă aproximativ la aceeași dată, Chaucer revine la alegorie. În prolog, zeul dragostei, Cupidon, îl dojenește pe poet pentru reflecțiile sale din *Troilus și Cresida* asupra infidelității femeii și-i impune să povestească de aici înainte numai despre femei virtuoase. Poetul execută porunca și ne înfățișează viața unor eroine clasice ca Thisbe, Cleopatra, Didona, Medea, Lucreția, Ariadna etc. Subiectul este luat din *Heroidele* lui Ovidiu, cu elemente împrumutate din numeroase alte surse. Ca formă de versificație, este prima încercare a lui Chaucer de a scrie în cuplete eroice (deca și endecasilabul

iambic), formă pe care avea s-o adopte pentru cea mai mare parte a *Povestirilor din Canterbury.*

Către 1387 Chaucer își propune să zugrăvească o uriașă frescă a societății timpului său. Departe de a se mărgini la temele convenționale ale poeziei curtene, poetul avea să îmbrățișeze în opera sa lumea contemporanăîn toată amploarea și diversitatea ei, cu înalta aristocrație și înaltul cler, cu burghezia Londrei, cu călugări cerșetori și vânzători de indulgențe etc. Nu lipsesc referiri la evenimente ale timpului, ca de exemplu incursiunile armate în Franța din timpul Războiului de o sută de ani (portretul Scutierului din Prolog), ciuma neagră (Povestirea Vânzătorului de iertăciuni), răscoala țărănească din 1381 (aluzie la Jack Straw, unul dintre conducătorii răscoalei, în Povestirea Duhovnicului de maici).

Chaucer locuia pe vremea aceea la Greenwich, în apropierea Londrei. Șirurile de pelerini în drum spre Catedrala din Canterbury îi vor fi inspirat poetului ideea de a-și realiza opera după procedeul povestirilor cu cadru. El se alătură unui grup de pelerini care într-o seară de aprilie, adunați la hanul Tabard din mahalaua Southwark, se pregătesc de drum.

Hangiul, jupân Harry Bailey, un bărbat bine făcut și ager la minte, om dintr-o bucată, cum se va dovedi, se oferă să ia conducerea grupului. Pentru a risipi monotonia călătoriei, el propune ca fiecare dintre pelerini să spună câte două povești la dus și două la întors, propunere primită cu însuflețire de cei prezenți. Hangiul, în calitate de arbitru, avea să le dea pe rând cuvântul (și să-l retragă în cazul când povestea se dovedea plictisitoare sau necorespunzătoare), iar la înapoiere avea să desemneze pe cel mai pun povestitor, îngrijindu-se ca acesta să fie răsplătit printr-un ospăț la hanul Tabard, pe socoteala obștei.

Procedeul povestirilor cu cadru este, putem spune, vechi de când lumea. Într-un papirus datând din secolul al 16-lea sau al 18-lea î.e.n. se arată că faraonul Khufu, sau Cheops, își îndemna fiii să-i povestească minunile săvârșite de magicieni. Povestirile sunt însoțite de scurte comentarii. În *Fabulele lui Bidpai*, originare din India și pătrunse în Europa prin secolul al 8-lea e.n., filozoful regelui, Bidpai, istorisește întâmplări cu caracter moral. La sfârșitul fiecărei povestiri, regele face comentarii și dă îndrumări cu privire la caracterul povestirii următoare. O altă colecție care s-a bucurat de mare circulație în literaturile europene, originară tot din India, se

intitulează *Cei șapte înțelepți* (această lucrare a stat la baza *Divanului Persian* al lui Mihail Sadoveanu). De mare popularitate s-a bucurat și culegerea *O mie și una de nopți.* Chaucer însuși folosise procedeul povestirilor cu cadru în *Legenda femeilor virtuoase* și în *Casa Slavei.*

Ca model imediat pentru structura *Povestirilor din Canterbury* se menționează *Decameronul* lui Boccaccio și colecția de *Novelle* a lui Giovanni Sercambi, scriitor italian contemporan cu Chaucer. Nu s-a stabilit cu precizie dacă Chaucer a cunoscut *Decameronul.* În orice caz, la Boccaccio personajele cadrului aparțin aceluiași mediu, aristocratic, sunt prea puțin individualizate, iar povestirile nu sunt astfel alese încât să corespundă cu caracterul povestitorului. În partea de cadru a colecției lui Sercambi avem de-a face cu personaje aparținând unor pături sociale diferite, însă povestirile sunt spuse de un singur om, autorul însuși.

Procedeul complex folosit de Chaucer este nemaiîntîlnit pînă la vremea aceea și neegalat pînăîn zilele noastre. Personajele *Prologului,* prezentate în portrete autentice, rezultat al observării directe de către poet a oamenilor din vremea sa, sunt puse în mișcare în piesele de legătură dintre povestiri (precuvântări, încheieri, închinări), alcătuind mortarul viu al acestei vaste opere. Personajele vorbesc, își exprimă păreri, se caracterizează unele pe altele sau se auto-caracterizează, se ceartă, se împacă... Povestirile, în cea mai mare parte, se acordă cu personalitatea povestitorului sau vin să rotunjească până la tipizare caracterul acestuia. Așa, de exemplu, Morarul va povesti un *fabliau* despre un tâmplar nătâng, voind prin aceasta să-l împungă pe Logofăt, care fusese tâmplar în tinerețe. Logofătul îi dă neîntârziat replica printr-un alt *fabliau* despre un morar necinstit. Fratele cerșetor, în veșnică dispută cu Aprodul tribunalului bisericesc, va spune o poveste despre un asemenea aprod, iar acesta nu se va reține să demaște în propria-i povestire practicile călugărilor cerșetori. Personajele măiestru dar static schițate în *Prolog* vor deveni dramatice în auto-portretele din Precuvântările respective și se vor întregi prin povestirea la obiect pe care o va spune fiecare în parte.

Dar să vedem care sunt aceste personaje ale *Prologului*. Mai întâi oamenii de arme: Cavalerul, ușor desuet, simbol al decăderii cavalerismului; fiul său, Scutierul, reprezentant al convenționalei iubiri curtene; Arcașul, purtătorul de arme al celui dintâi. Apoi reprezentanții profesiunilor libere: Diacul din Oxford, sfios și studios, lipsit de preocupări lumești, într-un fel autoportretul lui

Chaucer; Doctorul, care practică medicina pe baza astrologiei, hrăpăreț și zgârcit; Notarul, om priceput la meserie dar întrucâtva impostor. Reprezentanții altor îndeletniciri: Negutătorul, avid de câștig, dar om cinstit de altfel; Corăbierul, bun navigator, dar care nu se dă în lături și de la acte de piraterie; Economul unui colegiu de avocați, om versat în afaceri; Bucătarul, specialist în mâncăruri alese. Membrii corporațiilor meșteșugărești: Tâmplarul, Vânzătorul de mărunțișuri, Țesătorul, Boiangiul, Tapițerul, îmbrăcați în veșminte bogate de conducători de breaslă, și Târgoveața din Bath, țesătoare de ispravă dar și vrednică slujitoare a zeiței iubirii. Oameni de la țară: Plugarul, om harnic și cinstit, gata oricând să-și ajute aproapele; Morarul, un vlăjgan guraliv și bătăios, certat cu cinstea; Logofătul unei moșii, slab și artăgos, iscusit la matrapazlâcuri; Răzeșul, boiernaș de țară, adept al lui Epicur, preocupat de mâncăruri și băuturi alese. Reprezentanții bisericii: Stareța, „măicuța Eglantina”, personajul distins care vrea să imite comportarea doamnelor de la curte; cea de a doua maică, pioasă și rezervată; trei preoți din alaiul Stareței, dintre care unul, bărbat frumos și zdravăn, Duhovnicul de maici, ne va spune savuroasa poveste cu cocoșul Șantecler; Călugărul, bine înstărit și prea puțin preocupat de cele sfinte; Fratele cerșetor, care nu se sfiește să stoarcă bani și de la o văduvă săracă; Vânzătorul de indulgențe, un pungaș care vinde zdrențe și oscioare de purcel drept moaște ale sfinților; Aprodul tribunalului bisericesc, om hidos la față și la suflet; și, în sfârșit, Popa, preot de țară, singurul personaj clerical pozitiv zugrăvit de Chaucer.

Potrivit planului lui Chaucer, fiecare pelerin, inclusiv el însuși, având de spus câte două povestiri la dus și la întors, opera ar fi trebuit să cuprindă 120 de povestiri. Poetul nu a scris decât douăzeci și patru, dintre care patru sunt neterminate, fie pentru că nu le-a dus la capăt (Povestirea Bucătarului și Povestirea Scutierului), fie datorită faptului că hangiul Harry Bailey, uzând de prerogativele sale de arbitru, le întrerupe ca necorespunzătoare (așa se întâmplă—dovadă de autoironie—cu Povestea lui Sir Thopas, spusă de Chaucer, și cu Povestirea Călugărului).

Pe cât de original este cadrul operei, cu *Prologul* și precuvântările la povestiri sau interludiile dintre acestea, pe atât de îndatorat este Chaucer celor mai variate surse când este vorba de povestiri. Ca și Shakespeare, Chaucer nu are subiecte originale. Dar

ca și Shakespeare, Chaucer aduce nota sa de originalitate în tratarea temelor pe care le împrumută, în „anglizarea” atmosferei, în măiestria sa de povestitor, în puterea de creare a personajelor. Filozoful și scriitorul american Emerson, din secolul al 19-lea, l-a caracterizat pe Chaucer drept „un mare debitor”, iar scriitorul și criticul englez din secolul nostru, G.K. Chesterton, drept „un mare poet al recunoștinței”. Sursele sale sunt nenumărate: *Romanul Trandafirului* și poeții francezi contemporanului; *Biblia*; Dante, Petrarca și Boccaccio; Gower și romanele cavalerești engleze; Tit Liviu, Virgil și Ovidiu; Seneca și Boethius; *Minunile Maicii Domnului* și *Legenda aurea* (colecție de vieți ale sfinților), *Cei șapte înțelepți ai Romei* și *Alexandru cel Mare*; *fabliau*-uri și câte alte surse.

Dar Chaucer este un „debitor” cu bună știință și fără ascunzișuri. El nu numai că citează fără reticență sursele din care s-a inspirat, dar este deosebit de recunoscător modelelor sale și își exprimă admirația față de ele.

Pentru prima dată Chaucer a adaptat anumite moduri, teme și convenții ale poeziei medievale franceze și italiene la poezia engleză. Dar mai mult decât alții, a înălțat arta literară pe culmi neatinse încă în nici o literatură medievală.

În compunerea *Povestirilor din Canterbury*, Chaucer s-a inspirat în mult mai mare măsură din tradițiile orale ale vremii sale, ca și din cele scrise. Acolo unde creația sa atinge culmile măiestriei, tot acolo rădăcinile în solul tradiției sunt mai adânci.

Chaucer este în același timp un creator original în deplinul înțeles al cuvântului.

În primul rând a creat o limbă națională, dând lovitura de grație anglo-normandei. Limba sa este engleza vorbită de comunitatea complexă în care a trăit, limba întregii game de târgoveți cu care funcțiile sale publice îl puneau zilnic în contact, șlefuită de pana poetului crescut în mijlocul rafinatelor conversații de la curte. Stilul lui Chaucer impresionează printr-un echilibru desăvârșit, realizat prin procedeul simplu al tuturor marilor și adevăraților poeți: exprimarea directă, clară și adâncă. Această însușire este rodul unor laborioase eforturi către desăvârșire.

Cu *Troilus și Cresida*, iar mai tîrziu cu *Povestirile din Canterbury*, Chaucer a creat romanul. Cum spune G.K. Chesterton, el este „nu numai părintele tuturor poeților englezi, dar și bunicul tuturor romancierilor”. Este primul romancier-cronicar, nu înșiruitor de

date și fapte istorice, ci zugrav al societății în care a trăit. Toate aspectele vieții oamenilor, de la preocupările de ordin filozofic până la măruntele îndeletniciri de fiecare zi, se găsesc în *Povestirile din Canterbury*, pe care pe drept cuvânt le putem numi epopeea engleză a veacului al 14-lea.

Chaucer este de asemenea primul umorist englez. Umorul său este complex și subtil. Complex pentru că îmbrățișează toate genurile de umor, de la burlesc până la autoironie. Vom întâlni umorul grosolan dar sănătos în Povestirea Morarului, în cea a Logofătului și în celelalte povestiri inspirate din *fabliau*-uri; umorul parodistic în Povestirea Duhovnicului de Maici și Sir Thopas; autoironie în luarea de atitudine a Hangiului față de povestirea „necorespunzătoare" spusă de Chaucer însuși. Vom întâlni umor mai subtil. Povestirea Diacului din Oxford despre răbdătoarea Grizilda ar fi o narațiune anostă dacă nu ar fi așezată în contextul altor povestiri despre neveste mai puțin credincioase, ceea ce face ca Grizilda să apară drept un ideal ridicol de greu de atins. Umor încă și mai subtil vom întâlni în Povestirea celei de-a doua maici, o poveste gravă despre viața unei martire. Devansând cu secole aforismul spiritual francez care a spus că *„il n'y a que la sottise qui est grave"* (numai prostia are un aer grav), Chaucer îl face pe cititor să simtă că genul reprezentat de viețile sfinților este desuet și prin aceea ridicol.

Veți face acum cunoștință direct cu acest mare traducător (*grant translateur, noble Geffroy Chaucier* — cum îl numește fratele său francez Eustache Deschamps), neîntrecut povestitor, părinte al limbii engleze, părinte al tuturor poeților și romancierilor englezi, părinte al umorului englez.

Dan Dutescu

Notă asupra ediției

[…]

Traducerea a fost făcută după originalul scris în engleza medie. Autorul traducerii a consultat următoarele ediții:

The Complete Works of Geoffrey Chaucer, Edited by Walter W. Skeat, London, Oxford University Press, Humphrey Milford, 1931

The Works of Geoffrey Chaucer, Edited by W. Pollard, H. Frank Heath, Mark H. Liddell, W.C. McCormick, London, MacMillan and Co., Ltd., 1925

The Works of Geoffrey Chaucer, Second Edition, Edited by F.N. Robinson, London, Oxford University Press, 1957

Chaucer's Major Poetry, Edited by Albert C. Baugh, London, Routledge & Kegan Paul, Ltd., 1963

Geoffrey Chaucer – The Canterbury Tales, Translated into Modern English by Nevill Coghill, Made and printed in Great Britain by Cox and Wyman Ltd., London. 1965

Versiunea românească respectă întocmai forma de versificație a originalului, redarea fiind în mod practic vers la vers.





http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

Povestirea Morarului

Povestirea Morarului, împreună cu cea imediat următoare, a *Logofătului*, preced aşa numitul *grup matrimonial (Povestirea Corăbierului*, a *Târgoveței din Bath,* a *Diacului din Oxford*, a *Neguțătorului*, a *Răzeşului).*

Folosind cu abilitate, mult înainte de Shakespeare, tehnica contrastului, Chaucer plasează cele două narațiuni hazlii imediat după *Povestirea Cavalerului*, cu o atmosferă în general gravă.

Nu s-a descoperit sursa directă a povestirii. În orice caz, ea se bazează pe un *fabliau*, pe care Chaucer l-a prelucrat cu înaltă măiestrie de povestitor. Cele trei motive principale: teama de un al doilea potop, sărutul rău plasat şi arderea cu fierul înroşit se găsesc, fie separate, fie îmbinate, în literatura vremii.

O dată cu aceste două povestiri, personajele Prologului prind viață şi sunt puse în mişcare. Asistăm la un comic duel verbal între *Morar* şi *Logofăt.* Un duel similar va avea loc mai târziu, în cursul pelerinajului, între *Fratele Cerşetor* şi *Aprod.*



Geoffrey Chaucer
The Canterbury Tales. Povestirile din Canterbury.
The Miller's Tale. Povestirea Morarului.
Parallel Texts.



16



CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

The Miller's Prologue

The Miller's Prologue

Precuvântare la povestirea Morarului



Heere folwen the wordes betwene the Hoost and the Millere.

Whan that the Knyght had thus his tale ytoold,
In al the route nas ther yong ne oold

That he ne seyde it was a noble storie
And worthy for to drawen to memorie,
And namely the gentils everichon. Oure

Here follow the words between the Host and the Miller.

When that the Knight had thus his tale told,

In all our company was nor young nor old

Who did not claim it as a noble story
And worthy to be stored in memory,
Especially the well-born, every one.

Aici urmează voroava Hangiului cu Morarul

Când Cavalerul basmul şi-a rostit

Nici unul dintre noi n-a şovăit

Să-i laude povestea cea cuminte
Şi vrednică de-a fi ţinută minte,
Dar mai cu seamă cei de omenie.

Hooste lough and swoor, "So moot I gon,	Our Host laughed, and swore: 'We go on,	Râzând, strigă Hangiul: „Măi să fie!
This gooth aright; unbokeled is the male.	All goes aright; we've unbound the bale!	Urnirăm carul: treaba merge-n spor.
Lat se now who shal telle another tale;	Let's see now who shall tell another tale,	Ian să vedem ce alt povestitor
For trewely the game is wel bigonne.	For truly the game is well begun.	E-acum la rând, căci o pornirăm bine...
Now telleth ye, sir Monk, if that ye konne,	Now you tell, Sir Monk, if you can,	Hai dumneata, Călugăre, ia zi-ne
Somwhat to quite with the Knyghtes tale."	Something to repay the Knight's tale.'	Un basm, să-l răsplătim pe Cavaler!"
The Millere, that for dronken was al pale,	The Miller, that for drunkenness was pale,	Morarul, roş la nas ca un chiper
So that unnethe upon his hors he sat,	So that with effort on his horse he sat,	Şi beat c-abia mai stăruia în scări,
He nolde avalen neither hood ne hat,	He would neither doff his hood or hat,	Stupind în toată lumea cu măscări,
Ne abyde no man for his curteisie,	Nor wait for any man, in courtesy,	N-a aşteptat la rând, precum se cere,
But in Pilates voys he gan to crie,	But in Pilate's voice began, noisily	Ci, ca Pilat din Pont[1], a prins să zbiere,
And swoor, "By armes, and by blood and bones,	To swear: 'By arms, and by blood and bones,	Iar mai întâi pe sfinţi s-a juruit:
I kan a noble tale for the nones,	I know a noble tale I'll tell at once,	„Ştiu eu un basm de soi, apelpisit,
With which I wol now quite the Knyghtes	With which I shall requite the Knight's	Şi-n cinstea Cavalerului vi-l spun."

[1] **ca Pilat etc.**: în teatrul medieval, în *Miracole,* Pilat din Pont vorbea pe un ton răstit, ţipător.

Contemporary Literature Press



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

tale."	tale!'	
Oure Hooste saugh that he was dronke of ale,	Our Host saw that he was drunk with ale,	Hangiul, cunoscându-l că-i chiaun,
And seyde, "Abyd, Robyn, my leeve brother;	And said; 'Wait now, Robin, dear brother;	I-a zis aşa: „Nu te pripi, frăține,
Som bettre man shal telle us first another.	Some fitter man shall tell us first another.	Un altul e la rând, mai breaz ca tine,
Abyd, and lat us werken thriftily.	Wait now, and let us work it all seemly.'	Mai rabdă, să lucrăm cu socoteală."
"By Goddes soule," quod he, "that wol nat I;	'By God's soul,' quoth the Miller, 'not for me!	„Nu-i chip, pe sfânta cruce! de tocmeală—
For I wol speke or elles go my wey."	For I will speak or else go on my way.'	Strigă Morarul—ori mă laşi, ori plec!"
Oure Hoost answerde, "Tel on, a devel wey!	Our Host answered: 'Tell on, as you may!	Iar gazda: „Haide spune, om zevzec,
Thou art a fool; thy wit is overcome."	You are a fool; your wits are overcome.'	Netot ce eşti şi tont, lovi-te-ar strechea."
"Now herkneth," quod the Millere, "alle and some!	'Now hearken,' quoth the Miller, 'all and some!	„Atuncea desfundați-vă urechea.
But first I make a protestacioun	But first I'll make a protestation	Dar mai întâi vă fac înştiințare
That I am dronke; I knowe it by my soun.	That I am drunk—I know it by my tongue.	Că-s tămâiat—văd după glas—drept care



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

And therfore if that I mysspeke or seye,	And therefore, if that I misspeak or say,	Dac-oi vorbi cumva mai trențăros
Wyte it the ale of Southwerk, I you preye.	Blame then the ale of Southwark, I pray.	De vină-i berea lui, mă rog frumos.
For I wol telle a legende and a lyf	For I will tell a legend from the life,	Căci iacă voi o basnă să vă spui
Bothe of a carpenter and of his wyf,	Both of a carpenter and of his wife,	De un teslar şi de muierea lui
How that a clerk hath set the wrightes cappe."	How that at her a clerk set his cap.'	Când l-a-nşelat c-un june-nvățăcel."
The Reve answerde and seyde, "Stynt thy clappe!	The Reeve answered, saying: 'Hold your trap!	Dar Logofătul s-a stropşit la el:
Lat be thy lewed dronken harlotrye.	Have done with lewd drunken harlotry!	„Mai ține-ți limba ta de bețivan,
It is a synne and eek a greet folye	It is a sin and also greater folly	Căci nu se cade şi-i păcat avan
To apeyren any man, or hym defame,	To slander any man, or him defame,	Să strici vercui sau să-l mânjeşti cu bârfe,
And eek to bryngen wyves in swich fame.	And give wives too an evil name.	Şi pe neveste să le faci că-s târfe.
Thou mayst ynogh of othere thynges seyn."	There is plenty else at which to aim.'	Zi-i altceva căci basme sunt de-ajuns."
This dronke Millere spak ful soone ageyn	The drunken Miller spoke up again,	Pe loc i-a dat Morarul beat răspuns:





And seyde, "Leve brother Osewold,
Who hath no wyf, he is no cokewold.
But I sey nat therfore that thou art oon;
Ther been ful goode wyves many oon,
And evere a thousand goode ayeyns oon badde.
That knowestow wel thyself, but if thou madde.
Why artow angry with my tale now?
I have a wyf, pardee, as wel as thow;
Yet nolde I, for the oxen in my plogh,
Take upon me moore than ynogh,
As demen of myself that I were oon;
I wol bileve wel that I am noon.
An housbonde shal nat been inquisityf
Of Goddes pryvetee, nor of his wyf.
So he may fynde Goddes foyson there,
Of the remenant nedeth nat enquere."

And replied: 'My dear brother Oswald,
He who has no wife, he is no cuckold;
But I say not that therefore you are one.
There be good wives and many a one,
And ever a thousand good for every bad;
You know it yourself unless you're mad.
Why are you angry with my tale now?
I have a wife, indeed, as well as thou,
Yet not for the oxen in my plough,
Would I take it upon me for an hour
To believe it of myself that I was one.
I will believe indeed that I am none.
A husband should not be too inquisitive
Of God's affairs, or how his wife live.
If he shares God's abundance entire,
Of the rest he need not then enquire.'

„Numai acela necăsătorit,
Măi vere Oswald, nu-i îmbrobodit!
Eu nu prepun c-ai fi cumva şi tu.
Sunt şi muieri de treabă, nu zic nu,
Iar cele rele-s una dintr-o mie:
Ți-i lucru bine cunoscut şi ție.
Ce te mânii pe-asemenea poveste?
Păi zău, n-avem şi tu şi eu neveste?
Pe-un plug cu boi pot rămăşag să pui
Că eu scăpai, măcar că sunt destui
Ce cred c-aş fi şi eu încornorat;
Ci trag nădejde cum c-am fost iertat.
Prin tainele cereşti şi muiereşti
Tu, omule, n-ai nas să răscoleşti!
Atuncea când bărbatu-ndestulat e,
De ce şi-n alte alea să mai cate?"



Contemporary Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016





What sholde I moore seyn, but this Millere

He nolde his wordes for no man forbere,
But tolde his cherles tale in his manere.

M' athynketh that I shal reherce it heere.
And therfore every gentil wight I preye,
For Goddes love, demeth nat that I seye
Of yvel entente, but for I moot reherce
Hir tales alle, be they bettre or werse,
Or elles falsen som of my mateere.
And therfore, whoso list it nat yheere,
Turne over the leef and chese another tale;
For he shal fynde ynowe, grete and smale,
Of storial thyng that toucheth gentillesse,

And eek moralitee and hoolynesse.
Blameth nat me if that ye chese amys.

What more can I say, the Miller there

His words for no man would forbear,
But told his churl's tale in his own manner.

And I regret I must repeat it here;
And therefore every gentle soul I pray
Deem it not, for God's sake, that I say
Ought by evil intent, but must rehearse
All their tales, for better or for worse,
Or else be somewhat false to the matter.
Therefore whoever thinks it idle chatter
Turn to another page, and choose a tale,
For you shall find enough, never fail,
Great and small, stories of genteelness,

And morality as well, and holiness.
Blame not me, if you choose amiss.

Ce să mai zic? Morarul cel tehui

Nu s-a lăsat în ruptul capului
Şi spuse basmul său de măscărici,

Iar eu mă țin dator să-l scriu aici.
Deci rogu-te, măi dragă cetitor,
Să nu mă crezi scârbelnic scriitor,
Dar sunt silit poveştile-a le spune
Aidoma pe toate, rele-bune,
Căci altfel le-aş preface-n mare parte.
Cui nu-s pe plac, să treacă mai departe,
Să-ntoarcă fila şi s-aleagă alta:
Doar sunt destule—are peşte balta!—
Istorii boiereşti cuviincioase,

Şi povestiri cu tâlcuri cuvioase.
Nu-mi faceți vină, dac-alegeți rău:

The Millere is a cherl; ye knowe wel this.
So was the Reve eek and othere mo,
And harlotrie they tolden bothe two.
Avyseth yow, and put me out of blame;

And eek men shal nat maken ernest of game.

The Miller is a churl; you all know this.
So was the Reeve also, and others too,
And harlotry they told of, both the two.
Take thought, and hold me free of blame—
Man should not treat in earnest what's a game.

Cum ştiţi, Morarul e cam nătărău,
Şi Logofătul (şi ca dânşii... roi)
Şi doar măscări ne spuseră-amândoi.
Tu scoate-mă-aşadar basma curată:

De glume nu te superi niciodată.



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

Heere bigynneth the Millere his tale.

The Miller's Tale
Here begins the Miller's Tale.

Povestirea Morarului
Aici îşi începe Morarul povestirea



Whilom ther was dwellynge at Oxenford

Once upon a time there dwelt in Oxford

Trăia, demult, in Oxford un găzdoi,

A riche gnof, that gestes heeld to bord,
And of his craft he was a carpenter.
With hym ther was dwellynge a poure scoler,
Hadde lerned art, but al his fantasye
Was turned for to lerne astrologye,
And koude a certeyn of conclusiouns,
To demen by interrogaciouns,
If that men asked hym, in certein houres
Whan that men sholde have droghte or elles shoures,
Or if men asked hym what sholde bifalle
Of every thyng; I may nat rekene hem alle.

This clerk was cleped hende Nicholas.

A rich churl, that took in guests to board,
And for his craft he was a carpenter.
With him there was dwelling a poor scholar
Who had learned the arts, but all his fancy
Was set on studying astrology,
And he could judge certain propositions
By the course of his investigations,
Should men ask of him at certain hours
If there would be drought or else showers,
Or if they should ask what might befall
Of sundry things—I could not tell them all.

This clerk was called courtly Nicholas.

Om gros la teşcherea, dar ţărănoi,
Teslar de meserie, şi la el
Şedea-n chirie-un biet învăţăcel
În cele şapte arte pedepsit[2]
Şi-acu a zodier călcând, vădit,
Căci cunoştea tertipuri îndeajuns
Ca ori la ce să poată da răspuns
De-l cerceta vercine întrebând
De va ploua sau nu, şi până când.
Ba-ţi mai proorocea şi ce-o să fie
Şi câte toate—cine le mai ştie...

Toţi îi ziceau drăguţul „Neculai”.

[2] **cele şapte arte**: anume gramatica, dialectica, retorica (trivium), aritmetica, geometria, istoria şi muzica (quadrivium), care constituiau învăţământul profan în evul mediu.

Of deerne love he koude and of solas;	Skilled in secret love affairs, and solace,	Dibaci la desmierdări şi mai dihai
And therto he was sleigh and ful privee,	And withal was clever and discreet,	La drăgostit era, mehenghi dar tare
And lyk a mayden meke for to see.	And to see was like a maiden meek.	Mironosit—ca fetele fecioare.
A chambre hadde he in that hostelrye	A chamber had he in that hostelry,	Acolo-n han, el singur-singurel
Allone, withouten any compaignye,	Alone, without any company,	Ţinea pe seama lui un ietăcel
Ful fetisly ydight with herbes swoote;	Elegantly garnished with herbs sweet;	Îmbălsămat cu izmă şi sulcină.
And he hymself as sweete as is the roote	And he himself as sweet as root may be	El însuşi mirosea a rădăcină
Of lycorys or any cetewale.	Of liquorice, or any zedoary.	De iarbă dulce şi a odogace.
His Almageste, and bookes grete and smale,	His Almagest, and his library,	Pe *Almegist*[3] şi alte terfeloace,
His astrelabie, longynge for his art,	His astrolabe, belonging to his art,	Şi astrolavul[4] de cetit în stele,
His augrym stones layen faire apart,	His counters for arithmetic, laid apart	Socotitoarele şi toate cele
On shelves couched at his beddes heed;	On shelves that stood at his bed's head;	Le rânduise-n poliţă, la cap.

---

[3] **Almegist sau Almageste**: lucrarea de căpetenie a astronomului Ptolemeu, secolul al II-lea î.e.n.

[4] **astrolav sau astrolab**: vechi instrument care servea la determinarea poziţiei, înălţimii şi mişcării astrelor. Ch. a scris o lucrare intitulată *A Treatise on the Astrolabe* (*Tratat despre astrolab*).

His presse ycovered with a faldyng reed;	His cupboard covered with a cloth of red.	Un roş postav pusese pe dulap,
And al above ther lay a gay sautrie,	And above all a showy psaltery	Iar sus de tot o harfă aşezase
On which he made a-nyghtes melodie	On which at night he made melody	Pe care înstrunea cântări duioase
So swetely that all the chambre rong;	So sweetly that all the chamber rang;	Încât întreg iatacul răsuna.
And Angelus ad virginem he song;	And Angelus ad virginem he sang,	El *Angelus ad Virginem*[5] cânta
And after that he song the Kynges Noote.	And after that he sang The King's Note.	Şi apoi înc-o seamă de tropare.
Ful often blessed was his myrie throte.	Full often blessed, was his merry throat.	Mulți lăudau plăcuta lui cântare.
And thus this sweete clerk his tyme spente	And thus this sweet clerk his time spent,	Aşa-şi făcea văleatul dumnealui,
After his freendes fyndyng and his rente.	With what his friends provided, and the rent.	Cu câştiul său şi ce-i dădeau ai lui.
This carpenter hadde wedded newe a wyf,	This carpenter had wedded a new wife,	Catadicsind teslarul să se-nsoare,
Which that he lovede moore than his lyf;	Whom he loved far more than his life.	Îşi îndrăgea nevasta ca pe-un soare
Of eighteteene yeer she was of age.	Of eighteen years she was of age.	—Ea număra ani optsprezece—dar
Jalous he was, and heeld hire narwe in cage,	Jealous he was, and kept her in a cage,	O cam ținea la cuşcă, zuliar,
For she was wylde and yong, and he was	For she was young and wild, and he was	Căci se temea babacul să nu-i toarne

[5] **Angelus ad Virginem**: „Îngerul [a vorbit] Măriei", cântec religios medieval.

old	old,	
And demed hymself been lik a cokewold.	And thought himself a likely cuckold.	Zvârluga vreun tacâm cumva de coarne,
He knew nat Catoun, for his wit was rude,	He knew not Cato—his learning was crude—	Necunoscând—bobleț fiind—povața
That bad man sholde wedde his simylitude.	Who advised a man to wed his similitude.	De la Catón[6]: să-ți iei de-o seamă soața
Men sholde wedden after hire estaat,	Men should wed according to their state,	Şi pe potriva ta—căci bătrânețea
For youthe and elde is often at debaat.	For youth and age, at odds, end in debate.	Nu face casă bună cu junețea.
But sith that he was fallen in the snare,	But since he had fallen in the snare,	Dar fi'n'că se vârâse la strâmtoare
He moste endure, as oother folk, his care.	He must endure, as we, the weight of care.	Urma şi el să pață, ca oricare.
Fair was this yonge wyf, and therwithal	Fair was this young wife, and then withal	Frumoasă foc şi mlădioasă, puica
As any wezele hir body gent and smal.	Like a weasel's her body, shapely, small.	Trupşor alung avea ca nevăstuica.
A ceynt she werede, barred al of silk,	A belt she wore, one all barred with silk;	Purta un brâu vârstat cu borangic,
A barmclooth as whit as morne milk	An apron too, as white as morning milk,	Şorț alb—precum smântâna din ibric—

[6] **Catón**: Dionysius Cato, presupusul autor al unei colecții de maxime, cunoscută sub numele de *Disticha de Moribus ad Filium* (*Distihuri despre moravuri către fiul său*). Colecția a fost scrisă probabil în secolul al III-lea saual IV-lea şi a avut o largă circulație în evul mediu.

Upon hir lendes, ful of many a goore.
Whit was hir smok, and broyden al bifoore
And eek bihynde, on hir coler aboute,
Of col-blak silk, withinne and eek withoute.
The tapes of hir white voluper
Were of the same suyte of hir coler;
Hir filet brood of silk, and set ful hye.
And sikerly she hadde a likerous ye;
Ful smale ypulled were hire browes two,
And tho were bent and blake as any sloo.
She was ful moore blisful on to see
Than is the newe pere-jonette tree,
And softer than the wolle is of a wether.
And by hir girdel heeng a purs of lether,

Upon her hips, full of many a gusset.
White was her smock, embroidery set
Before, behind, on the collar all about,
Of coal-black silk, within and without.
The tapes of her white cap all together
Were of the same cloth as her collar;
Her broad headband of silk, and set full high.
And she had surely a flirtatious eye.
Plucked very fine were her eyebrows two,
And arched and black as any sloe too.
She was much more beautiful to see
That is the early blossoming pear-tree,
And softer than the wool on a wether;
And by her girdle hung a purse of leather,

Pe şale şi tivit cu horboțele,
O íe albă numa-n găurele
Lucrată jur în jurul gâtului,
Şi guleraş ca pana corbului.
La scufa albă îşi lega cordele
Aidoma cu gulerul şi ele,
Iar sus pe frunte-şi înnoda maramă.
Şi-avea o uitătură... mamă, mamă...
Sprâncenele subțiri, ca din condei,
Şi negre, tot la fel cu ochii ei.
Mai mândră arăta la-nfățişare
Decât un pui de păr când dă în floare,
Mai gingaşă ca lâna unei miele...
La brâu ținea un săculeț de piele

Tasseled with silk and perled with latoun.	Tasselled with green and pearled with brass,	Cu bumbi gălbui şi ghinde de arnici.
In al this world, to seken up and doun,	In al this world, in seeking of a lass,	Nu-i om, oricâte drumuri şi potici
There nys no man so wys that koude thenche	There's no man with fancy so intense	Ar fi bătut pe lume, să mai ştie
So gay a popelote or swich a wenche.	Could dream of such a poppet, such a wench.	Aşa fătuţă mândră şi nurlie.
Ful brighter was the shynyng of hir hewe	Full brighter was the shining of her hue	Iar pieliţa-i lucioasă semăna
Than in the Tour the noble yforged newe.	Than in the Mint a noble forged anew.	C-un galben proaspăt din tarapana[7].
But of hir song, it was as loude and yerne	And for her singing, lively, voiced afar,	Cât ce priveşte glasul, nevestica
As any swalwe sittynge on a berne.	Like any swallow flitting through a barn.	Se măsura la ghiers cu rândunica.
Therto she koude skippe and make game,	Then she could skip and gambol, as I am	La ţopăit era neîntrecută,
As any kyde or calf folwynge his dame.	Assured, as any kid or calf behind its dam.	Părând un ied zburdalnic după ciută.
Hir mouth was sweete as bragot or the meeth,	Her mouth was sweet as honeyed mead I'd say,	Era ca miedul dulcea ei suflare,
Or hoord of apples leyd in hey or heeth.	Or a hoard of apples swathed in heath or hay.	Ca florile din fân aromitoare.

---

[7] **Tarapana (în orig. The Tour)**: Turnul Londrei, unde se afla tarapanaua (monetăria).





Wynsynge she was, as is a joly colt,
Long as a mast, and upright as a bolt.
A brooch she baar upon hir lowe coler,
As brood as is the boos of a bokeler.
Hir shoes were laced on hir legges hye.
She was a prymerole, a piggesnye,
For any lord to leggen in his bedde,
Or yet for any good yeman to wedde.

Now, sire, and eft, sire, so bifel the cas

Skittish she was, as is a frisky colt,
Tall as a mast, and straight as a bolt.
A brooch she wore upon her low collar,
As broad as is the boss of a buckler.
Her shoes were laced on her legs high.
She was a primrose, lovely to the eye,
For any lord to take into his bed,
Or yet for any good yeoman to wed.



Now sirs, now, so things came to pass,

Zglobie ca un noatin tinerel,
Ca plopul naltă, trasă prin inel.
Purta pe piept un fel de chiotoare
Taman cât bumbul scutului de mare.
Condurii sus de gleznă-i înnoda.
Era un ghiocel, o viorea,
Încât şi-un crai ar fi primit-o-n pat,
Şi-ar fi nuntit-o orice om bogat.

Şi-aşa, cinstite feţe, într-o zi



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

That on a day this hende Nicholas	That one day this handsome Nicholas	Drăguțul Neculaie se trezi
Fil with this yonge wyf to rage and pleye,	Began with this young wife to fool and play,	C-a prins a şugui cu dumneaei.
Whil that hir housbonde was at Oseneye,	While her husband was down Osney way—	Bărbatul era dus la Oseneye[8].
As clerkes ben ful subtile and ful queynte;	As clerks are full of subtlety and tricks.	Învățăceii-s pui de şerpi şi vulpe;
And prively he caughte hire by the queynte,	And covertly he caught her by the sex,	Şi, înşfăcându-i mierla dintre pulpe,
And seyde, "Ywis, but if ich have my wille,	And said: 'Sweetheart, unless I have my will	Grăi: „De nu-mi faci gustul, puico, zău,
For deerne love of thee, lemman, I spille."	For secret love of you, then die I will!'	Eu pier aici pe loc de focul tău."
And heeld hire harde by the haunchebones,	And held her hard by the haunch bones,	Apoi prinzând-o zdravăn de sub şale,
And seyde, "Lemman, love me al atones,	And: 'Sweetheart, love me, now,' he moans,	I-a zis: „Dă-mi, puico, buzele matale
Or I wol dyen, also God me save!"	'Or I will die, as God shall me save!'	Că mor, mă jur pe viața de apoi!"
And she sproong as a colt dooth in the	And she leapt as a colt does, in the way	Ea azvârli cu stângul dinapoi

[8] **Oseneye**: o localitate în apropiere de Oxford.

trave,
And with hir heed she wryed faste awey,
And seyde, "I wol nat kisse thee, by my fey!
Why, lat be!" quod she. "Lat be, Nicholas,
Or I wol crie `out, harrow' and `allas'!
Do wey youre handes, for youre curteisye!"
This Nicholas gan mercy for to crye,
And spak so faire, and profred him so faste,
That she hir love hym graunted atte laste,
And swoor hir ooth, by Seint Thomas of Kent,
That she wol been at his comandement,
Whan that she may hir leyser wel espie.
"Myn housbonde is so ful of jalousie

Of being shod, and turned her head away.
She said: 'I will not kiss you, by my faith!
Why, let be' quoth she, 'let be, Nicholas!
Or I will cry "Now, help" and shout "Alas!"
Remove your hands, by every courtesy!'
Then Nicholas began to cry for mercy,
And spoke so fair, so earnestly did cast,
That she was hooked, and pledged her love at last,
And swore an oath, by Thomas, Saint of Kent,
That she would be at his commandment,
When she could find an opportunity.
'My husband is so filled with jealousy

Ca noatina şi-ntoarse capul iute.
„Pe legea mea că nu te pup; ci du-te,
Hai lasă-mă, dă-mi pace, Neculai,
De unde nu – zicea – țip chiu şi vai!
Fii milostiv cu mine, frățioare!"
El începu să-i ceară îndurare
Aşa de blând şi de-ncăpățânat
Că pân' la urmă ea s-a-nduplecat,
Jurând pe sfântul mucenic Sisoe
Ca orişicând să-i facă lui pe voie
De cum i s-o ivi prilejul, dar:
„Bărbatu-meu e-aşa de zuliar –

That but ye wayte wel and been privee,	That unless you're patient, secretive,	I-a spus—că dacă taina n-o păstrezi,
I woot right wel I nam but deed," quod she.	Quoth she, 'I know for sure I shall not live.	Apoi să ştii că moartă-ai să mă vezi.
"Ye moste been ful deerne, as in this cas."	You must be wholly secret in this house.'	Să nu crâcneşti c-altmintrelea e bai..."
"Nay, therof care thee noght," quod Nicholas.	'Nay, give that not a thought,' quoth Nicholas,	„N-ai grijă tu—răspunse Neculai.
"A clerk hadde litherly biset his whyle,	'A scholar would have wasted a good while	Mi-ar fi învăţătura în zadar
But if he koude a carpenter bigyle."	If he could not a carpenter beguile.'	De n-aş putea prosti un biet teslar."
And thus they been accorded and ysworn	And so they were agreed and both swore	Aşa s-au înţeles şi s-au legat
To wayte a tyme, as I have told biforn.	To wait awhile, as I have said before.	S-adaste ceasul—cum v-am arătat.
Whan Nicholas had doon thus everideel	When Nicholas had done so, as I tell,	Şi dăscălind-o Neculaie bine,
And thakked hire aboute the lendes weel,	And patted her about the buttocks well,	O desmierdă pe buci cum se cuvine,
He kiste hire sweete and taketh his sawtrie,	He kissed her sweet, and took his psaltery	Îi mai lipi o dulce sărutare,
And pleyeth faste, and maketh melodie.	And played away, and plucked a melody.	Îşi luă cinghia şi nălţă cântare.

Contemporary
Literature Press



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016



Thanne fil it thus, that to the paryssh chirche,	Then it befell, that to the parish church,	Spre a-mplini porunca lui Isus,
Cristes owene werkes for to wirche,	There to perform Christ's own works,	O dată la biserică s-a dus
This goode wyf went on an haliday.	This good wife went, on a holy day.	Lelița noastră, într-o sărbătoare,
Hir forheed shoon as bright as any day,	Her forehead shone as bright as any day,	În frunte parcă-i strălucea un soare,
So was it wasshen whan she leet hir werk.	So shiny was it when she left her work.	Aşa de straşnic se ferchezuise.
Now was ther of that chirche a parissh clerk,	Now there was a parish clerk of that church,	Şi-n parohia ceea se brodise
The which that was ycleped Absolon.	And this clerk's name was Absolon.	Un pălămar, Avesalon anume.
Crul was his heer, and as the gold it	Curly was his hair, and as the gold it	Păr ca al lui bălai, mai rar pe lume,





shoon,	shone,	
And strouted as a fanne large and brode;	And stuck out in a fan wide and broad.	Zulufi-zulufi şi des nevoie mare;
Ful streight and evene lay his joly shode.	Full straight and even his parting showed;	Pe creştet, drept, îşi alegea cărare;
His rode was reed, his eyen greye as goos.	His face was red, his eyes grey as a goose.	Avea ochi suri şi fața ca bujorul;
With Poules wyndow corven on his shoos,	With St Paul's tracery carved in his shoes,	Botfori cu flori îi încălțau piciorul;
In hoses rede he wente fetisly.	In red hose he dressed elegantly.	Păşea, în cioareci roşii, cilibiu
Yclad he was ful smal and proprely	He was clothed neatly and properly	Şi se-mbrăca în spențăr vioriu
Al in a kirtel of a lyght waget;	Adorned with a light-blue cloth jacket,	Croit dibaci, pocnind pe mijlocel,
Ful faire and thikke been the poyntes set.	Full fair and densely were the laces set.	Şi cu țarțamuri multe fel de fel,
And therupon he hadde a gay surplys	And over it he wore a fine surplice	Iar pe deasupra vesel patrafir
As whit as is the blosme upon the rys.	As white as the blossom on the spray is.	La fel de alb ca albul trandafir.
A myrie child he was, so God me save.	A merry youth he was, so God me save!	Era flăcău hazliu şi iscusit
Wel koude he laten blood, and clippe and shave,	Well knew he how to let blood, clip and shave,	La lipitori, la tuns şi bărbierit
And maken a chartre of lond or acquitaunce.	And draw up deeds of land or quittance.	Şi felurite cărți[9] ştia a scrie.

[9] **cărți**: acte, documente.


Contemporary Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

In twenty manere koude he trippe and daunce
After the scole of Oxenforde tho,
And with his legges casten to and fro,
And pleyen songes on a smal rubible;
Therto he song som tyme a loud quynyble;
And as wel koude he pleye on a giterne.
In al the toun nas brewhous ne taverne
That he ne visited with his solas,
Ther any gaylard tappestere was.
But sooth to seyn, he was somdeel squaymous
Of fartyng, and of speche daungerous.
This Absolon, that jolif was and gay,
Gooth with a sencer on the haliday,

In twenty manners he could trip and dance,
After the true school of Oxford though,
And with his legs leaping to and fro,
And playing songs on a two-stringed fiddle;
Thereto he sometimes sang a high treble,
And he could play as well on a cithern.
In all the town no brew-house nor tavern
He did not visit with his power to solace,
Where any gaily-dressed barmaid was.
But truth to tell, quite squeamish he was
About farting, and in speech fastidious.
Absolon, who was gallant in his way,
Would bear the censer round on holy days,

De dănţuit danţa minunăţie,
Ca-n vremea ceea-n Oxford pe la ei,
Săltând din zgaibarace, alelei!
Când slobozea cântarea-i subţirică
Ţinea isonul pe-o lăută mică,
Ba mai era şi vrednic ceteraş.
Nici han, nici crâşmă nu era-n oraş
De Voie-Bună-al nostru necălcată
Dacă slujea vreo slujnică bogheată.
Dar, izmenit din fire, se ferea
Să scape pârţuri sau vreo vorbă rea.
Avesalon, voios şi dichisit,
Venea cădelniţând cu fum sfinţit

Sensynge the wyves of the parisshe faste;	Censing the parish wives whom he passed;	Spre coconetul cel din parohie
And many a lovely look on hem he caste,	And many a fond look on them he cast,	Şi îşi ținta privirea arzulie
And namely on this carpenteris wyf.	And especially on the carpenter's wife.	Către acea nevastă de teslar,
To looke on hire hym thoughte a myrie lyf,	To look at her brightened up his life,	Căci drăcuşorul dulce şi sprințar
She was so propre and sweete and likerous.	She was so trim and sweet and amorous.	Îl fermecase rău. Şi nu mă-ndoi
I dar wel seyn, if she hadde been a mous,	I dare well say, if she had been a mouse,	Că dacă dânsul ar fi fost cotoi
And he a cat, he wolde hire hente anon.	And he a cat, she'd have been leapt upon.	Şi ea un şoarec, o-nghițea pe loc.
This parissh clerk, this joly Absolon,	This parish clerk, this gallant Absolon,	Atunci simți Avesalon un foc
Hath in his herte swich a love-longynge	Has in his heart such a love-longing	Aşa grozav în piept şi-aşijderi rană
That of no wyf took he noon offrynge;	That from no wife would he take offerings;	Că n-a mai vrut de la femei pomană,
For curteisie, he seyde, he wolde noon.	For courtesy, he said, he would take none.	Scutindu-le—zicea—din curtenie.
The moone, whan it was nyght, ful brighte shoon,	The moon, when it was night, full bright shone,	Când s-a-nnoptat, o lună durdulie
And Absolon his gyterne hath ytake;	And Absalon his cithern did take;	Lucea în cer. Luându-şi alăuta,





For paramours he thoghte for to wake.
And forth he gooth, jolif and amorous,
Til he cam to the carpenteres hous
A litel after cokkes hadde ycrowe,
And dressed hym up by a shot-wyndowe
That was upon the carpenteris wal.
He syngeth in his voys gentil and smal,
"Now, deere lady, if thy wille be,
I praye yow that ye wole rewe on me,"
Ful wel acordaunt to his gyternynge.
This carpenter awook, and herde him synge,
And spak unto his wyf, and seyde anon,
"What! Alison! Herestow nat Absolon,
That chaunteth thus under oure boures wal?"
And she answerde hir housbonde

For love indeed he thought to wake.
And off he went, lively and amorous,
Till he came to the carpenter's house,
Arriving there a little after cock-crow,
And placed himself by a casement window,
That was let into the carpenter's wall.
He sings in a voice, graceful and small:
'Now dear lady, if your wish it be,
I pray you to have mercy upon me',
In harmony with his music-making.
The carpenter awoke and heard him singing,
And spoke to his wife and said anon,
'What Alison, do you hear Absalon,
Singing thus under our bedroom wall?'
And she answering her husband's call:

Țârcovnicul pe uliți străbătut-a
Spre casa ei, îndrăgostit lulea
Încât de el nici somnul se lipea.
Cam pe la miezul nopții a sosit
Şi sub fereastra casei s-a oprit
Unde şedea teslarul; iar aci
Cu glas duios a prins a viersui,
Ținându-şi meşter hangul pe lăută:
„Domnițo, dacă vrerea ta m-ajută,
Îndură-te de mine-ndureratul..."
Trezindu-se îl auzi bărbatul
Şi cuvântă nevestei: „Alison,
Au nu-l auzi cântând pe subt oblon
Pe-Avesalon, lângă ietac aici?"
Iar ea răspunse: „Zău, că bine zici,

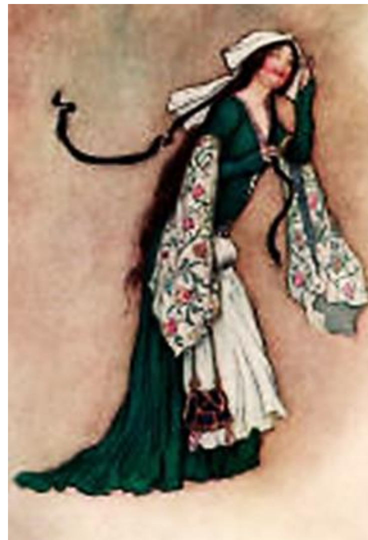


Contemporary Literature Press
http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

therwithal,
"Yis, God woot, John, I heere it every deel."
This passeth forth; what wol ye bet than weel?

'Yes, God knows John, I hear it very well.'
And so it goes; what more must I tell?

Chiar el îi, bărbățele, ai dreptate."
Şi-apoi se răsuci pe ceea parte.



Fro day to day this joly Absolon
So woweth hire that hym is wo bigon.

From day to day this lively Absalon
So woos her that he is woebegone.

Dând azi şi mâini târcoale pe la ea,
S-a-ndrăgostit Avesalon lulea.

He waketh al the nyght and al the day;	He lay awake all night, and then daily	Şi zi şi noapte tot se pârpăleşte,
He kembeth his lokkes brode, and made hym gay;	He combed his curling locks and gaily,	Îşi drege cârlionţii, se găteşte;
He woweth hire by meenes and brocage,	He wooed by go-betweens, and brokerage,	Prin babe şi codoaşe-i dă de ştire
And swoor he wolde been hir owene page;	And swore he would be her own true page;	C-ar vrea să-i fie rob întru iubire;
He syngeth, brokkynge as a nyghtyngale;	He sang and warbled like a nightingale;	Cântă cu-alean ca un privighetor;
He sente hire pyment, meeth, and spiced ale,	He sent her mead, sweet wine, and spiced ale,	Vin îi trimite, mied aromitor,
And wafres, pipyng hoot out of the gleede;	And flat cakes, piping hot from the oven,	Turtiţe calde fierte cu dulceaţă
And, for she was of town, he profred meede;	And as she lived in town, coins to spend.	Şi scule-n gustul ei de târgoveaţă.
For som folk wol ben wonnen for richesse,	For some folk are conquered by riches,	Pe una o înduplecă alintul,
And somme for strokes, and somme for gentillesse.	And some by blows, and some by kindness.	Pe alta boieria sau argintul...
Somtyme, to shewe his lightnesse and maistrye,	Sometimes, to show skill and agility,	Ba, spre-a-i vădi că-i bun de toate cele,





He pleyeth Herodes upon a scaffold hye.	He played Herod in the Mysteries.	Juca şi-n vicleim, suit pe schele[10].
But what availleth hym as in this cas?	But what good did it do him, alas?	Ci să-i fi fost de vreun folos încai!
She loveth so this hende Nicholas	She so loves the handsome Nicholas	Aşi! ea îl îndrăgea pe Neculai,
That Absolon may blowe the bukkes horn;	That Absalon might go blow his horn;	Dispreţuindu-i toate ale lui
He ne hadde for his labour but a scorn.	For all his labour there was only scorn.	Încât putea să-şi pună pofta-n cui,
And thus she maketh Absolon hire ape,	And thus she made Absalon her dupe,	Căci îl făcuse gazdă de batjocuri
And al his ernest turneth til a jape.	And of all his eager wooing a joke.	Râzând de el şi de-ale sale focuri.
Ful sooth is this proverbe, it is no lye,	True indeed the proverb, and no lie,	Doar vorba veche zice-adevărat:
Men seyn right thus: "Alwey the nye slye	That men repeat: 'Ever the sly, nearby,	„Din doi ibovnici cel mai câştigat
Maketh the ferre leeve to be looth."	Makes the distant lover out of favour.'	E ăl de lângă casă". Prin urmare
For though that Absolon be wood or wrooth,	Though Absalon knew madness or anger,	Avesalon plesnea de ciudă mare.
By cause that he fer was from hire sight,	Because he was further from her sight,	Căci el mai rar dând ochii cu muierea,
This nye Nicholas stood in his light.	Nicholas nearby stood in his light.	Tot Neculai se alegea cu mierea.
Now ber thee wel, thou hende Nicholas,	Now do well, you handsome Nicholas!	Să cânte pălămarul „of" şi „vai",
For Absolon may waille and synge	For Absalon must wail and sing 'alas!'	Tu ţine-te de treabă, Neculai!

[10] **Juca ... pe schele**: Miracolele erau de obicei jucate de pălămari pe nişte estrade care aveau trei despărţituri reprezentând Cerul, Pământul şi Iadul.



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

"allas."



And so bifel it on a Saterday,	And so it befell, on a Saturday	Şi s-a-ntâmplat că-n ziua sâmbetei
This carpenter was goon til Osenay;	The carpenter had gone down to Osney;	S-a dus teslaru-n târg la Oseneye.
And hende Nicholas and Alisoun	And handsome Nicholas and Alison	În lipsa lui, ibovnicul iubit
Acorded been to this conclusioun,	Both agreed regarding this decision,	Cu Alison aşa s-a învoit
That Nicholas shal shapen hym a wyle	That Nicholas shall devise some wile	Ca printr-un vicleşug să-şi bată joc
This sely jalous housbonde to bigyle;	This jealous foolish husband to beguile.	De soțul zuliar şi nătântoc.
And if so be the game wente aright,	And if the game turned out alright,	Şi dac-avea să meargă treaba strună
She sholde slepen in his arm al nyght,	She would sleep in his arms all night;	Puteau petrece-o noapte împreună,

For this was his desir and hire also.
And right anon, withouten wordes mo,
This Nicholas no lenger wolde tarie,
But dooth ful softe unto his chambre carie
Bothe mete and drynke for a day or tweye,
And to hire housbonde bad hire for to seye,
If that he axed after Nicholas,
She sholde seye she nyste where he was;
Of al that day she saugh hym nat with ye;
She trowed that he was in maladye,
For, for no cry hir mayde koude hym calle,
He nolde answere for thyng that myghte falle.
This passeth forth al thilke Saterday,
That Nicholas stille in his chambre lay,

For this was her desire and his too.
And straight away, without more ado,
This Nicholas wishing not to tarry,
But quietly to his room does carry
Both meat and drink, to last a day
Or two, and told Alison to say,
If her husband asked for Nicholas,
That she had no idea where he was;
That all the day of him she'd had no sight;
She thought he might be ill, so he might,
For he had not answered the maid's call;
Gave no reply, whatever might befall.
This continued all that Saturday,
And Nicholas still in his chamber lay,

Căci amândoi râvneau aşa prilej.
Şi s-a pornit îndată, valvârtej
—Nemaiavând răbdare Neculaie—
Să-şi care pe tăcute în odaie
Pe două zile apă şi mâncare.
Iar dacă-o face ghiujul întrebare,
O dăscăli pe Alison să-i zică
Precum că n-avea ştire de nimică
Şi că de-atuncea nici nu l-a zărit,
Că bănuieşte că s-a bolnăvit,
Şi că-n zadar l-a tot strigat o slugă:
Nu dă răspuns şi-o vorbă nu îndrugă.
Acestea se-ntâmplară către seară.
S-a încuiat ibovnicu-n cămară,

And eet and sleep, or dide what hym leste,	And eat and slept, as pleased him best,	Dormind, mâncând, el ştie ce-a lucrat,
Til Sonday, that the sonne gooth to reste.	Till Sunday, when the sun went to its rest.	Până duminică la scăpătat.
This sely carpenter hath greet merveyle	The foolish carpenter wondered without fail	Mi se ciudea teslarul tontul: vai,
Of Nicholas, or what thyng myghte hym eyle,	About our Nicholas, why he should ail,	Ce-o fi pățit săracu Neculai?
And seyde, "I am adrad, by Seint Thomas,	And said: 'I fear by Saint Thomas,	„Mă tem—zicea căindu-se bărbatu'—
It stondeth nat aright with Nicholas.	That all is not well with Nicholas.	Că nu-i de-a bună treaba cu băiatu'.
God shilde that he deyde sodeynly!	God forbid that he die suddenly!	N-o fi murit, ferească Cel de Sus,
This world is now ful tikel, sikerly.	This world is now so fickle indeed;	C-aşa-i acum: azi teafăr—mâine dus.
I saugh today a cors yborn to chirche	I saw a corpse today borne to church	Chiar ieri văzui pe unul în sicriu
That now, on Monday last, I saugh hym wirche.	That only Monday last I saw at work.	Şi şase zile-n urmă era viu."
"Go up," quod he unto his knave anoon,	'Go up,' quoth he to his lad anon,	Strigă mai apoi unui trăpăduş:
"Clepe at his dore, or knokke with a stoon.	'Call at the door, or tap it with a spoon.	„Ia suie sus şi strigă-l, bate-n uşi,
Looke how it is, and tel me boldely."	See how things are, and tell me swiftly.'	Vezi ce-i cu el şi vin' de adă-mi ştire."

This knave gooth hym up ful sturdily,	The serving-boy climbed up sturdily,	Se duse sluga fără şovăire
And at the chambre dore whil that he stood,	And at the chamber door a while the lad,	Şi proţăpit în faţa uşii sale
He cride and knokked as that he were wood,	Called and knocked, as though he were mad.	Zbieră ca apucat de alte ale:
"What, how! What do ye, maister Nicholay?	'What how! What do you, Master Nicholay?	„Hei, ce-i cu dumneata, jupân Năică?
How may ye slepen al the longe day?"	How can you lie asleep the livelong day?'	Cum naiba dormi întreaga ziulică?"
But al for noght; he herde nat a word.	—But all for naught; he heard not a word.	Nici un răspuns—ţipase de pomană.
An hole he foond, ful lowe upon a bord,	A hole he found, down by the skirting-board,	Şi-atunci ochind o bortă într-o blană
Ther as the cat was wont in for to crepe,	Through which the cat was wont to creep,	Jos lângă prag—era pentru pisică—
And at that hole he looked in ful depe,	And into that hole he gazed full deep,	Văzu ietacul tot prin găurică
And at the laste he hadde of hym a sight.	And at last a glimpse met his sight	Şi pân' la urmă iacă l-a zărit:
This Nicholas sat evere capyng upright,	Of Nicholas lying gaping there upright,	Sta Neculai cătând pe geam zgâit
As he had kiked on the newe moone.	As if he had caught sight of the new moon.	De parcă se uita la luna nouă...
Adoun he gooth, and tolde his maister soone	Down he goes, to tell his master, soon	Coboară sluga trepte câte două

In what array he saugh this ilke man.
This carpenter to blessen hym bigan,
And seyde, "Help us, Seinte Frydeswyde!
A man woot litel what hym shal bityde.

This man is falle, with his astromye,
In some woodnesse or in som agonye.
I thoghte ay wel how that it sholde be!
Men sholde nat knowe of Goddes pryvetee.
Ye, blessed be alwey a lewed man
That noght but oonly his bileve kan!
So ferde another clerk with astromye;
He walked in the feeldes for to prye
Upon the sterres, what ther sholde bifalle,

Of the state in which he found the man.
The carpenter to bless himself began,
And said: 'Help us, Saint Frideswide!
A man little knows what shall betide.

This man has fallen, through astronomy,
Into some madness, or some agony.
I always thought that's how it would be;
Men should know what God meant us to see.
Yes, blessed always is the simple man,
With nothing but his faith to understand!
So fared another clerk's astronomy;
He walked, in the fields, into the starry
Sky to pry, and see what should befall,,

Şi vestea lui jupânu-său i-o duce.
A prins atunci teslaru-a-şi face cruce:
„O, sfântă Filofteio, miluieşte!
Cum nu-şi dă seama omul ce-l pândeşte!
A căpiat de-atâta *astromie*[11]
Şi s-a smintit, a dat în nebunie.
Eu bănuiam, căci omul pe pământ
Nu-i slobod s-afle taina Celui Sfânt.

Da, fericit nepedepsitul[12] care
Nu ştie decât crezul, prin urmare!
O mai păţi cu *astromia* unu...
Umbla pe câmpuri noaptea ca nebunu'
Cătând în stele ce-are să se facă

[11] **astromie**: în orig. cuvântul este de asemenea deformat
[12] **nepedepsitul:** neînvățatul.

Til he was in a marle-pit yfalle;
He saugh nat that. But yet, by Seint Thomas,
Me reweth soore of hende Nicholas.
He shal be rated of his studiyng,
If that I may, by Jhesus, hevene kyng!
Get me a staf, that I may underspore,
Whil that thou, Robyn, hevest up the dore.
He shal out of his studiyng, as I gesse."
And to the chambre dore he gan hym dresse.
His knave was a strong carl for the nones,
And by the haspe he haaf it of atones;
Into the floor the dore fil anon.
This Nicholas sat ay as stille as stoon,
And evere caped upward into the eir.
This carpenter wende he were in despeir,
And hente hym by the sholdres myghtily,

Till into the marl-pit he took a fall;
He saw not that! But yet, by Saint Thomas,
I'm truly worried for poor Nicholas.
He shall be scolded for his studying,
If scold I may, by Jesus, Heaven's king!
Get me a stave to work against the floor,
While you, Robin, heave at the door.
He'll wake from his studying, I guess.'
And to the chamber door he gave address.
His lad was a fellow big and strong,
And heaved it off its hinges at once;
Onto the floor the door fell anon.
Nicholas sat there yet, still as stone,
And kept on gaping up into the air.
The carpenter thought him in despair,
And grasped him by the shoulders

Pân-a căzut de-a'mbou într-o băltoacă!
Dar de drăguțul Neculaie, zău,
Mă jur pe Dumnezeu că-mi pare rău.
Căta-voi din sminteală să-l deştept
De voi putea, cu voia Celui Drept!
Măi, Robin tu, ia fă-te c-un ciomag
Şi saltă uşa-n sus, să pot să-l bag.
Îl fac eu pe băiet să-şi vie-n fire."
Şi merseră la uşă cu grăbire.
Fiind voinică sluga şi legată
S-a opintit în clanță doar o dată,
Săltă, şi uşa-ndată a căzut.
Sta Neculai în jilț, ca piatra mut,
Cu gura vraişte şi cu gâtu-ntins.
Văzând aşa, teslarul l-a cuprins
Şi l-a smucit de umeri cu nădejde

	mightily	
And shook hym harde, and cride spitously,	And shook him hard, and shouted loudly.	Căci îl credea în spaime şi-n primejde:
"What! Nicholay! What, how! What, looke adoun!	'What, Nicholas, what ho! What, look down!	„Hai, Niculiță, lasă ochii-n jos
Awak, and thenk on Cristes passioun!	Awake, and think you of Christ's passion!	Şi cugetă la crucea lui Hristos!
I crouche thee from elves and fro wightes."	I guard you with the cross from elf and sprite.'	Am să-ți descânt de duhuri necurate."
Therwith the nyght-spel seyde he anon-rightes	—With that the night-spell he said outright	A spus descântul cel de pe-nserate
On foure halves of the hous aboute,	On all the four sides of the house about,	Spre câte patru vânturi, rând pe rând,
And on the thresshfold of the dore withoute:	And on the threshold of the door without.	Şi-a cincea oară-n pragul uşii stând:
"Jhesu Crist and Seinte Benedight,	'Jesus Christ, and Saint Benedict,	*„Isuse Tu, şi sfântule Ion,*
Blesse this hous from every wikked wight,	Guard this house from all things wicked,	*Goniți din casă robii lui Mamon;*
For nyghtes verye, the white pater-noster!	All night through, white Pater noster!	*Întoarce-te, Sânpetreo, de-l răpune*



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016





Where wentestow, Seinte Petres soster?”
And atte laste this hende Nicholas
Gan for to sik soore, and seyde, “Allas!
Shal al the world be lost eftsoones now?”
This carpenter answerde, “What seystow?
What! Thynk on God, as we doon, men that swynke.”
This Nicholas answerde, “Fecche me drynke,
And after wol I speke in pryvetee
Of certeyn thyng that toucheth me and thee.
I wol telle it noon oother man, certeyn.”
This carpenter goth doun, and comth ageyn,

Where went thou, Saint Peter’s sister?’
And at last our handsome Nicholas
Began to sigh deeply, and said: ‘Alas!
Shall the world be lost and doomed now?
The carpenter replied: ‘What say thou?
What, think on God, as we do, working men!’
And Nicholas answered: ‘Fetch me drink then,
And afterwards I’ll speak, in privacy,
Of certain things regarding you and me;
I will tell them to no other man, that’s certain.’
The carpenter went down, and back again

Şi Tatăl nostru Naiba-n rugăciune!”[13].
Când mântui, drăguțul Neculai
A suspinat adânc şi zise: „Vai!
Gurând va fi pieirea lumii, oare?”
Făcu teslarul: „Ce spui, frățioare?
Ia fă-ți mai bine-o cruce, creştineşte.”
„Dă-mi de băut—acelălalt şopteşte.
Pe urmă va să-ți dau înştiințare
Despre un ce ascuns, o taină mare
S-o ştim doar noi, căci n-o mai spun nicicui.”
Fugi teslarul de-i aduse lui

---

[13] **„Isuse… rugăciune!”:** teslarul recită anapoda formula unui descântec.



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

And broghte of myghty ale a large quart;	Brought of powerful ale a large quart.	Un ol cu bere tare, ştii, colea!
And whan that ech of hem had dronke his part,	And when each of them had drunk his part,	Şi după ce-o băură ei pe ea
This Nicholas his dore faste shette,	Nicholas went swift to his door and shut it,	Încuie Neculaie uşa bine,
And doun the carpenter by hym he sette.	And made the carpenter beside him sit,	Şi-l ia pe ghiuj alăturea de sine,
He seyde, "John, myn hooste, lief and deere,	And said: 'John, my good host and dear,	Zicând: „Ioane, gazda mea cea bună,
Thou shalt upon thy trouthe swere me heere	You shall upon your oath swear me here	Să-mi juri aici pe legea ta străbună
That to no wight thou shalt this conseil wreye,	That to no man this secret you'll betray;	Că n-ai să scapi o vorbă nimănui,
For it is Cristes conseil that I seye,	For it is Christ's counsel that I say,	Că-i taina lui Hristos şi eu ţi-o spui,
And if thou telle it man, thou art forlore;	And if you tell it man, you are no more,	Dar în vileag de-o dai, te osândeşti...
For this vengeaunce thou shalt han therfore,	For this vengeance fall on you therefore,	Să ştii că de mă vinzi, înnebuneşti:
That if thou wreye me, thou shalt be wood."	You will be mad, let that be understood'	Aceasta-i răzbunarea ce te-aşteaptă."

"Nay, Crist forbede it, for his hooly blood!"
Quod tho this sely man, "I nam no labbe,
Ne, though I seye, I nam nat lief to gabbe.
Sey what thou wolt, I shal it nevere telle
To child ne wyf, by hym that harwed helle!"
"Now John," quod Nicholas, "I wol nat lye;
I have yfounde in myn astrologye,
As I have looked in the moone bright,
That now a Monday next, at quarter nyght,
Shal falle a reyn, and that so wilde and wood
That half so greet was nevere Noes flood.
This world," he seyde, "in lasse than an hour

'Nay, Christ forbid it, for his holy blood!'
Quoth then this foolish man: 'I'll not blab,
No, though it's I who say it, I never gab.
Say what you will: I shall never tell
Child nor wife, by him that harrowed Hell!'
'Now John,' quoth Nicholas, 'No lies from me;
I have found through my astrology,
As I gazed into the moon so bright,
That Monday next, a fourth part of the night,
A rain shall fall, as wild, as mad, as could
That half so great was never Noah's flood.
This world,' said he, 'in less than an hour

„Păzească-mă Isus de-aşijderi faptă,
Nu-s gureş — zise bietul prostănac —
Şi nici n-arăt la toţi ce duc în sac.
Orice mi-ai spune, nici n-am să crâcnesc
O vorbă nimănui, mă juruiesc!"
„Atunci, Ioane, iaca nu mai tac:
Citii un semn la mine-n zodiac
Privind la lună când lucea prin nori,
Că luni ce vine, pe la cântători,
Aşa potop de ploaie va să cază
Cum nici lui Noe nu-i fu dat să vază.
Nici într-un ceas şi lumea se scufundă

Shal al be dreynt, so hidous is the shour.	Shall all be drowned, so hideous the shower.	Iar omenirea va pieri sub undă,
Thus shal mankynde drenche, and lese hir lyf."	Thus shall all mortals drown and lose their life'	Aşa grozavă fi-va ploaia asta."
This carpenter answerde, "Allas, my wyf!	The carpenter replied: 'Alas, my wife!	Ţipă teslarul: „Aoleu, nevasta!
And shal she drenche? Allas, myn Alisoun!"	And shall she drown? Alas, my Alison!'	Se va-neca şi Alison a mea?"
For sorwe of this he fil almoost adoun,	For sorrow of this he almost fell, anon	Aproape dete-n brânci pe duşumea
And seyde, "Is ther no remedie in this cas?"	He said: 'Is there no remedy in this pass?'	De jale mare: „Şi scăpare nu-i?"
"Why, yis, for Gode," quod hende Nicholas,	'Why yes, by God!' quoth handsome Nicholas.	„Ba e, dacă vei face cum îţi spui
"If thou wolt werken after loore and reed.	—If you will act on wise advice indeed.	Şi dacă vei urma cuminte sfat,
Thou mayst nat werken after thyn owene heed;	You mustn't follow where your own thoughts lead;	Căci capul tău e neajutorat.
For thus seith Salomon, that was ful trewe:	For thus says Solomon, who speaks the truth:	Chiar Salomón a zis înţelepţeşte:
'Werk al by conseil, and thou shalt nat rewe.'	'Act on advice, and you shall nothing rue.'	*Acel ce ia povăţ nu se căieşte.*





And if thou werken wolt by good conseil,	And if you will act on good counsel,	De vei urma dibace îndrumare
I undertake, withouten mast and seyl,	I undertake, without a mast or sail,	Mă leg şi mie să-mi gătesc scăpare
Yet shal I saven hire and thee and me.	That I shall save her, and you, and me, for	Şi vouă — de catargă n-am nevoie.
Hastow nat herd hou saved was Noe,	Have you not heard how saved was Noah,	Au nu ştii cum scăpă cu zile Noe
Whan that oure Lord hadde warned hym biforn	When that our Lord had warned him before	Când Dumnezeu i-a dat înştiinţare
That al the world with water sholde be lorn?"	That all the world with water should be o'er?	Că va să-nece lumea sub vâltoare?»
"Yis," quod this Carpenter, "ful yoore ago."	'Yes,' quoth the carpenter, 'long long ago.'	„Ba cum să nu? Demult..." — a zis teslarul.
"Hastou nat herd," quod Nicholas, "also	'Have you not heard,' quoth Nicholas, 'also	„Şi nu cunoşti beleaua şi amarul
The sorwe of Noe with his felaweshipe,	The sorrow of Noah, with his fellowship,	Ce le păţiră Noe şi ai săi
Er that he myghte gete his wyf to shipe?	Before he could get his wife to ship?	Până-şi văzu nevasta-n luntre? Păi,
Hym hadde be levere, I dar wel undertake,	He'd have preferred, I dare well say, alack,	Cutez să spun că-n ziua-aceea Noe
At thilke tyme, than alle his wetheres blake	At that time, rather than his wethers black	Şi turma şi-ar fi dat de bună voe

Contemporary
Literature Press



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

That she hadde had a ship hirself allone.	That she had had a ship to herself alone!	Numai s-o ştie singură-ntr-o-nae.[14]
And therfore, woostou what is best to doone?	And therefore know you what must be done?	Ştii ce se cere? — zise Neculaie.
This asketh haste, and of an hastif thyng	This demands haste, and of a hasty thing	E-o trebuşoară grabnică, şi graba
Men may nat preche or maken tariyng.	Men may not preach or ask for tarrying;	Nu ține predici, nici nu stă degeaba.
"Anon go gete us faste into this in	Anon and quickly get, and bring us in	Dă fuga dar şi adu-ne încoace
A knedyng trogh, or ellis a kymelyn,	A kneading trough, or that for brewing,	Trei ălbii sau copăi sau nişte troace,
For ech of us, but looke that they be large,	One for each of us — but see they're large —	Dar vezi să le găseşti mai măricele
In which we mowe swymme as in a barge,	In which we can sail as in a barge,	Ca să putem ca-n bărci pluti în ele.
And han therinne vitaille suffisant	And have in there victuals sufficient	Şi ia merindea cea trebuincioasă
But for a day — fy on the remenant!	For a day — and never mind the remnant!	Pe timp de-o zi. De ceilalți nu ne pasă!
The water shal aslake and goon away	The water shall abate and drain away	Marți dimineață pe la şase ceasuri
Aboute pryme upon the nexte day.	About nine in the morning, the next day.	S-o domoli urgia de talazuri.
But Robyn may nat wite of this, thy	But Robin, must not know of this, your	Dar nu le da şi slugilor de ştire

[14] **Cutez să spun... singură-ntr-o nae**: aluzie la o scenă comică din Miracole, in care soția lui Noe se opune cu îndărătnicie să urce în arcă. Târâtă cu forța, ea îl loveşte pe Noe, spărgându-i capul.



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

knave,
Ne eek thy mayde Gille I may nat save;
Axe nat why, for though thou aske me,
I wol nat tellen Goddes pryvetee.
Suffiseth thee, but if thy wittes madde,
To han as greet a grace as Noe hadde.
Thy wyf shal I wel saven, out of doute.
Go now thy wey, and speed thee heer-aboute.
"But whan thou hast, for hire and thee and me,
Ygeten us thise knedyng tubbes thre,
Thanne shaltow hange hem in the roof ful hye,
That no man of oure purveiaunce espye.
And whan thou thus hast doon as I have seyd,

knave,
Nor your maid Jill, her too I cannot save.
Ask not why, for though you ask of me,
I will not tell God's secret as must be.
Let that suffice, and unless you're mad
Accept as great a grace as Noah had.
Your wife I shall save without a doubt.
Go now your ways, and speed hereabout.
And when you have for her, and you and me,
Brought in these kneading-tubs, all three,
Then shall you hang them in the attic high,
That no man may our preparations spy.
And when you thus have done as I have said,

Căci pentru ele nu ştiu mântuire.
Să nu mă-ntrebi de ce, că tot nu spun
Chiar dacă-ntrebi: e taina Celui Bun.
Ajungă-ți deci – doar n-ăi fi chiar smintit! –
Că eşti la fel cu Noe miluit.
Îți scap eu şi nevasta, grijă n-ai.
Acuma fugi şi fă ce-ți arătai.
Iar după ce vei face rost de ele,
De cele trei copăi mai măricele,
Ca nimeni să nu vadă, pe furiş,
Le-atârni în pod pe subt acoperiş,
Şi când termini cu treaba, cum ți-am spus,

And hast oure vitaille faire in hem yleyd,	And have placed in them our meat and bread,	Sui şi merindea, şi mai ai de dus
And eek an ax to smyte the corde atwo,	And an axe to smite the rope in two also,	Un băltăgel să retezăm frânghia
Whan that the water comth, that we may go	When the water comes, we may go	Ca să scăpăm când vine apăria.
And breke an hole an heigh, upon the gable,	And break a hole up high, in the gable,	Pe urmă spargi în pod o bortă mare
Unto the gardyn-ward, over the stable,	On the garden side above the stable,	Către grădini, pe-aproape de coşare
That we may frely passen forth oure way,	So we can pass freely on our way,	Ca să putem răzbi uşor afară
Whan that the grete shour is goon away.	When the great shower has gone away.	Când se va trece ploaia cea varvară.
Thanne shaltou swymme as myrie, I undertake,	Then shall you swim as merry, I undertake,	Atuncea vei pluti — mă pun chezaş —
As dooth the white doke after hire drake.	As does the white duck following her drake.	Ca gâsculița după gâscănaş.
Thanne wol I clepe, `How, Alison! How, John!	Then will I call: 'Now, Alison, Now John!	Eu voi striga: „Ioane, Alison,
Be myrie, for the flood wol passe anon.'	Be merry for the flood will soon be gone!'	Fiți veseli c-am scăpat de chichion!"
And thou wolt seyn, `Hayl, maister Nicholay!	And you will say: 'Hail, Master Nicholay!	Şi tu: „Noroc, jupâne Neculaie,

Good morwe, I se thee wel, for it is day.'	Good morrow, I see you well, for it is day.'	Te văd, căci iar e soare după ploaie!"
And thanne shul we be lordes al oure lyf	And then shall we be lords all our life	Şi-n urmă stăpâni-vom câtu-i viaţa
Of al the world, as Noe and his wyf.	Of all the world, as Noah and his wife.	Pământul tot, ca Noe şi cu soaţa.
"But of o thyng I warne thee ful right:	But of one thing I warn you of right:	Dar te vestesc să iei aminte bine
Be wel avysed on that ilke nyght	Be well advised, on that same night	Ca nu cumva, în noaptea care vine,
That we ben entred into shippes bord,	That we take ship, and go on board,	Când fi-vom toţi în bărci, s-aud că-ngaimă
That noon of us ne speke nat a word,	None of must speak or say a word,	O vorbă sau că strigă prins de spaimă
Ne clepe, ne crie, but be in his preyere;	Nor call out, nor cry, but fall to prayer,	Vreunul dintre noi; ci gând cucernic
For it is Goddes owene heeste deere.	For it is God's own command clear.	Să înălţăm spre Cel Atotputernic,
"Thy wyf and thou moote hange fer atwynne,	Your wife and you must far apart begin,	C-aşa vrea El. De soaţă stai departe
For that bitwixe yow shal be no synne,	So that betwixt you there shall be no sin,	Căci nu-i îngăduit păcat de moarte,
Namoore in lookyng than ther shal in deede.	No more in looking than there is in deed.	Cu fapta sau cu ochii nicidecum.
This ordinance is seyd. Go, God thee speede!	This decree is made; go, and God speed!	Aşa-i porunca. Mergi în pace-acum !

Tomorwe at nyght, whan men ben alle aslepe,
Into oure knedyng-tubbes wol we crepe,
And sitten there, abidyng Goddes grace.
Go now thy wey; I have no lenger space
To make of this no lenger sermonyng.
Men seyn thus, `sende the wise, and sey no thyng.'
Thou art so wys, it needeth thee nat teche.
Go, save oure lyf, and that I the biseche."
This sely carpenter goth forth his wey.
Ful ofte he seide "Allas and weylawey,"
And to his wyf he tolde his pryvetee,
And she was war, and knew it bet than he,
What al this queynte cast was for to seye.
But nathelees she ferde as she wolde deye,
And seyde, "Allas! go forth thy wey anon,
Help us to scape, or we been dede echon!

Tomorrow at night when folk are all asleep,
Into our kneading-tubs shall we creep,
And there we'll sit, abiding God's grace.
Go now your way; I have no more space
To make of this a longer sermoning.
Men say thus: 'Send the wise, say nothing.'
You are so wise I have no need to preach.
Go, save our lives, and do as I beseech!'
This foolish carpenter goes on his way;
Full often says: 'Alas!' and Well-away!'
And to his wife he told it secretly;
And she already knew as well as he
What this ingenious plan might signify.
But nonetheless she made as if to die,
And said: 'Alas, be on your way anon!
Help us escape, or we be dead each one!

Luni noapte, când tot omul doarme dus,
Noi trei ne-om furişa în ălbii sus
Şi-om aştepta la mila Domnului.
Hai, pleacă, hai, căci vreme multă nu-i
Să te mai dăscălesc... Bătrânii zic:
„Tu fă ce-i de făcut şi taci chitic".
Doar eşti isteț, ce să-ți mai dau povață?
Mergi, rogu-te, şi scapă-ne cu viață."
Teslarul nostru tont plecă. Mereu
Bolborosea: „Văleu!" şi „Văleleu!"
Şi-i spuse soaței taina-ncetinel.
Ea cunoştea mai abitir ca el
Ce rost avea întreagă viclenia,
Dar se făcea c-o ia stenahoria,
Zicând: „Vai mie! fugi, bărbate, du-te,
C-altmintrelea ni-s viețile pierdute.

I am thy trewe, verray wedded wyf;
Go, deere spouse, and help to save oure lyf."

Lo, which a greet thyng is affeccioun!
Men may dyen of ymaginacioun,
So depe may impressioun be take.
This sely carpenter bigynneth quake;

I am your true and very wedded wife;
Go dear spouse, and help to save my life.'



Lo, what a great thing is emotion!
Men may die of imagination,
So deep the impression it may make.
This foolish carpenter began to quake;

Ți-s credincioasă, legiuită soață.
Mergi, suflete, şi scapă-ne cu viață."

Vedeți de ce e dragostea în stare?
Închipuirea poate să-l omoare
Pe om, atât ce-i tulbură simțirea...
Teslarul nostru prost, pierzându-şi

Hym thynketh verraily that he may see
Noees flood come walwynge as the see
To drenchen Alisoun, his hony deere.
He wepeth, weyleth, maketh sory cheere;
He siketh with ful many a sory swogh;
He gooth and geteth hym a knedyng trogh,
And after that a tubbe and a kymelyn,
And pryvely he sente hem to his in,
And heng hem in the roof in pryvetee.
His owene hand he made laddres thre,
To clymben by the ronges and the stalkes
Unto the tubbes hangynge in the balkes,
And hem vitailled, bothe trogh and tubbe,
With breed, and chese, and good ale in a

He truly thought that he could see
Noah's flood come surging like the sea
To drown Alison, his honey dear.
He weeps and wails, with sorry fear;
He sighs with sorrowful groan enough;
He goes to fetch a kneading-trough,
And after a tub, and one for brewing;
And secretly he carried them in,
And hung them from the roof in secrecy.
With his own hands he made ladders three
To climb up by the rungs and so after
Reach the tubs hanging in the rafters,
And victualled them both trough and tub,
With bread and cheese, and good ale in a

firea,
A început să tremure ca plopul,
Căci îi părea aievea că potopul
Dă buzna să i-o fure pe-Alison.
Se tânguie, se văicăre Ion.
Bolborosind, o duce-ntr-un oftat
Şi caută un troc de frământat,
O balie mai mare şi-un hârdău.
Tot pe furiş le urcă-n podul său
Legându-le sub grinzi în taină mare.
Apoi alcătui de fiecare
Şi câte-o scară ca să poată ei
Ajunge sus în ălbii pe fuştei [15]
Pe urmă rostui cam cât se cere
Lipie, brânză, un ulcior cu bere

[15] **fustei**: (*aici*) trepte.

jubbe,	jug,	
Suffisynge right ynogh as for a day.	Sufficient right enough to last a day.	Să aibă preț de-o zi pe-ndestulate.
But er that he hadde maad al this array,	But ere he had made all this array,	Dar pân-a isprăvi cu astea toate
He sente his knave, and eek his wenche also,	He sent his lad and the wench also	Mână pe rândăşiță şi rândaş
Upon his nede to London for to go.	On business to London for to go.	Cu nişte trebi la Londra la oraş.
And on the Monday, whan it drow to nyght,	And on the Monday, as it drew to night,	Iar luni pe seară, după scăpătat,
He shette his dore withoute candel-lyght,	He shut his door, without a candle bright,	A stins feştila, porțile-a-ncuiat,
And dressed alle thyng as it sholde be.	And readied everything as it should be;	Şi după ce tot lucrul fost-a pus
And shortly, up they clomben alle thre;	And shortly up they climbed all three.	La locul său, cei trei suiră sus.
They seten stille wel a furlong way.	They sat still, some little time it was.	O clipă toți mâlciră. „Şşt! Şi hai,
"Now, Pater-noster, clom!" seyde Nicholay,	'Pater noster, and be mum!' said Nicholas,	Să zicem crezul", spuse Neculai.
And "Clom!" quod John, and "Clom!" seyde Alisoun.	And 'mum' said John, and 'mum' quoth Alison.	„Şşt!" au şoptit teslarul şi-Alison.
This carpenter seyde his devocioun,	The carpenter completed his devotion,	Pe urmă, foarte cuvios, Ion
And stille he sit, and biddeth his preyere,	And sat quite still, and said his prayer,	A prins să-nşire psalmi, supus ca oaia,



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016





Awaitynge on the reyn, if he it heere.	Awaiting rain, and tried if he could hear.	Ciulind urechea ca s-auză ploaia.
The dede sleep, for wery bisynesse,	A dead sleep, from all this business,	La ceasul când se suflă-n lumânări,
Fil on this carpenter right, as I gesse,	Fell now on the carpenter (as I guess)	Sleit de-atâtea trebi şi frământări,
Aboute corfew-tyme, or litel moore;	About curfew time, or a little more.	Teslarul nostru adormise dus
For travaille of his goost he groneth soore,	With troubling of his spirit he groaned sore,	Şi horcăia, chircit cu fața-n sus,
And eft he routeth, for his heed myslay.	And often snored, his head awry was.	Scoțând suspine lungi adeseori.
Doun of the laddre stalketh Nicholay,	Down the ladder steals our Nicholas,	Atunci păşind pe scări cu paşi uşori,
And Alisoun ful softe adoun she spedde;	And Alison, full softly down she sped.	Coboară Alison şi cu băiatul
Withouten wordes mo they goon to bedde,	Without more words they slip into the bed	Şi merg să facă nani chiar în patul
Ther as the carpenter is wont to lye.	Where the carpenter was wont to be;	Teslarului. Aicea să te ții
Ther was the revel and the melodye;	There was the revel and the melody.	Ce giugiuleli şi ce şugubății!...
And thus lith Alison and Nicholas,	And thus lie Alison and Nicholas	Şi astfel Neculai şi nevestica
In bisynesse of myrthe and of solas,	At the affair of mirth and solace,	Se drăgăliră toată nopticica
Til that the belle of laudes gan to rynge,	Till the bell for lauds began to ring,	Până la toaca cea din zori de zi
And freres in the chauncel gonne synge.	And the friars in the chancel to sing.	Când prind monahii cânt a slobozi.
This parissh clerk, this amorous Absolon,	The parish clerk, the amorous Absolon,	Iubețul pălămar Avesalon,



That is for love alwey so wo bigon,	Who for love was always woebegone,	Cel hojma ros de-al dragostei canon,
Upon the Monday was at Oseneye	Upon the Monday was down at Osney	S-a dus în zi de luni la Oseneye
With compaignye, hym to disporte and pleye,	To disport and play, in company,	Spre-a râde şi cânta cu alţi holtei;
And axed upon cas a cloisterer	And chanced to ask a fellow cloisterer,	Şi cu acest prilej un arhondar
Ful prively after John the carpenter;	Privately, of John the carpenter.	I-a dat în taină veşti despre teslar.
And he drough hym apart out of the chirche,	The fellow drew him outside the church,	Scoţându-l din biserică afară,
And seyde, "I noot; I saugh hym heere nat wirche	And said: 'I know not; he's not been at work	Călugărul i-a spus: „De-alaltăseară
Syn Saterday; I trowe that he be went	Since Saturday. I think that he went	Nu-l mai văzui lucrând pe-aici; pesemne
For tymber, ther oure abbot hath hym sent;	For timber, where our Abbot had him sent;	Că-i dus, mânat de stareţ, după lemne,
For he is wont for tymber for to go	For he for timber frequently will go	Căci merge deseori la pădurar,
And dwellen at the grange a day or two;	And stay at the grange a day or so—	Şi-abia a treia zi se-ntoarce iar.
Or elles he is at his hous, certeyn.	Or else he at his house, I would maintain.	Sau poate că-i acas', de bună seamă,
Where that he be, I kan nat soothly seyn."	Where exactly, I could not be sure again.'	Dar unde-o fi anume nu-mi dau

This Absolon ful joly was and light,
And thoghte, "Now is tyme to wake al nyght,
For sikirly I saugh hym nat stirynge
Aboute his dore, syn day bigan to sprynge.
"So moot I thryve, I shal, at cokkes crowe,
Ful pryvely knokken at his wyndowe
That stant ful lowe upon his boures wal.
To Alison now wol I tellen al
My love-longynge, for yet I shal nat mysse
That at the leeste wey I shal hire kisse.
Som maner confort shal I have, parfay.
My mouth hath icched al this longe day;
That is a signe of kissyng atte leeste.
Al nyght me mette eek I was at a feeste.
Therfore I wol go slepe an houre or tweye,

Now Absalon full jolly was and light
Of heart and thought: 'I'll wake tonight,
For certainly I've not seen him stirring
About his door since day began to spring.
So might I thrive, I shall at cock's crow
Knock all secretly at his window,
That's placed low upon his chamber wall.
And Alison now I will tell of all
My love-longing, and will scarcely miss
At least from her the favour of a kiss.
Some sort of comfort I'll have, by faith.
My mouth has itched all this long day;
That is a sign of kissing at the least.
All night I dreamed that I was at a feast.
Therefore I'll go and sleep an hour say,

seamă."
S-a bucurat Avesalon din plin,
Gândind: „Acu-i prilejul să m-ațin
La noapte; fiindcă, hotărât, de-aseară
Nu-l mai zării trebăluind pe-afară.
Phi, zău de nu mă duc la Alison
Să-i bat spre zorii zilei la oblon,
La cel ce dă-n ietac. Şi nu se poate,
Când îi voi spune ofurile toate
Şi cum o îndrăgesc pe ea de tare
Să nu m-aleg măcar c-o sărutare.
Barem cu-atâta să m-alin şi eu,
Căci gura mea a tot poftit mereu,
De nu mai mult, măcar o pupătură.
Visai azi-noapte chef şi băutură.
Mă culc întâi un ceas sau două şi

And al the nyght thanne wol I wake and pleye."	And then all night will I wake and play.'	Pe urmă până-n zori m-oi veseli."
Whan that the firste cok hath crowe, anon	When the first cock had crowed, anon	La cântători, trezit în grabă mare,
Up rist this joly lovere Absolon,	Up rose this jolly lover, Absalon,	Avesalon cel fercheş e-n picioare
And hym arraieth gay, at poynt-devys.	And gaily dressed to perfection is,	Şi împopoţonat precum curtenii,
But first he cheweth greyn and lycorys,	But first chews cardamom and liquorice,	El mestecă mastic[16] şi mirodenii
To smellen sweete, er he hadde kembd his heer.	To smell sweet, before he combs his hair.	Şi, înainte de pieptănătură,
Under his tonge a trewe-love he beer,	Under his tongue true-love (Herb Paris) there,	Lemn dulce[17] şi-a vârât sub limbă-n gură
For therby wende he to ben gracious.	And in that way to be gracious he set out.	Gândind c-aşa mai drăgălaş va fi.
He rometh to the carpenteres hous,	He wanders off to the carpenter's house,	Se duce la teslar acasă şi
And stille he stant under the shot-wyndowe—	And stood there still under the casement window—	Jos sub fereastră se opreşte, drept

[16] **mastic:** răşina unui arbore asiatic, mestecată în Orient pentru parfumarea gurii.

[17] **lemn dulce** (în orig. *trewe Iove*): o plantă aromată.

Unto his brest it raughte, it was so lowe—
And softe he cougheth with a semy soun:
"What do ye, hony-comb, sweete Alisoun,
My faire bryd, my sweete cynamome?
Awaketh, lemman myn, and speketh to me!
Wel litel thynken ye upon my wo,
That for youre love I swete ther I go.
No wonder is thogh that I swelte and swete;
I moorne as dooth a lamb after the tete.
Ywis, lemman, I have swich love-longynge
That lik a turtel trewe is my moornynge.
I may nat ete na moore than a mayde."
"Go fro the wyndow, Jakke fool," she sayde;
"As help me God, it wol nat be `com pa

Until it touched his breast it was so low—
And soft he coughed with a gentle sound:
'What do you, honeycomb, sweet Alison?
My fair bride, my sweet cinnamon!
Awake, my lover, speak to me, come!
So little you think upon my woe,
That for love I faint wherever I go.
No wonder is it that I faint and sweat;
I pine just as a lamb does for the teat,
Surely, darling, I have such love-longing
That like a turtle-dove is my pining;
I scarcely eat as little as does a maid.'
'Away from the window, Jack fool,' she said.
'So help me God, there's no "come up and

(Îi ajungea pervazul pân' la piept)
Şi murmură, tuşind, încetişor:
„Au ce mai face dulcele-mi odor?
Ah, păsăruică, fagur, scorţişoară,
Trezeşte-te şi scoate capu-afară!
Puţin te sinchiseşti de focul meu
Şi că de dorul tău asud mereu.
Nu-i de mirat că mi s-a-ncins tărâţa:
Tânjesc ca mielul ce râvneşte ţâţa...
De dragostea-ţi aşa-s de pofticios,
Încât ca guguştiucul credincios
Nici să mai duc la gură nu mai pot..."
„Ian cară-te de-acolo, om netot,
Nu-i rost de „ieşi la poartă, măi

me.’	kiss me”!	nevastă”[18],
I love another—and elles I were to blame—	I love another—and unless I mistake me—	Am omul meu—vezi dar că n-oi fi proastă!—
Wel bet than thee, by Jhesu, Absolon.	A better than you, by Jesus, Absalon.	Mai de ispravă decât tine, zău!
Go forth thy wey, or I wol caste a ston,	Go on your way, or I will hurl a stone,	Te du, să nu te scald cu vrun hârdău,
And lat me slepe, a twenty devel wey!”	And let me sleep, in the devil’s name, away!’	Şi lasă-mă să dorm, lua-te-ar dracu!”
“Allas,” quod Absolon, “and weylawey,	‘Alas,’ quoth Absalon, ‘and well-away,	„Vai mie!—zise-Avesalon săracu’—
That trewe love was evere so yvel biset!	That true love was ever so ill bestowed!	Aşa primeşti iubirea mea curată?
Thanne kysse me, syn it may be no bet,	Then kiss me, if that’s the most you owe,	Batâr atunci sărută-mă o dată
For Jhesus love, and for the love of me.”	For Jesus love, and for the love of me.’	De dragostea lui Mesia şi-a mea.”
“Wiltow thanne go thy wey therwith?” quod she.	‘Will you go your way with it?’ quoth she.	„De te-oi pupa te duci?” întreabă ea.
“Ye, certes, lemman,” quod this Absolon.	‘Yes, darling, certainly,’ quoth Absalon.	Avesalon: „Plec, puico, negreşit.”
“Thanne make thee redy,” quod she, “I	‘Then be ready,’ quoth she, ‘I come anon.’	Ea: „De-i aşa, vin grabnic, fii gătit!”

[18] **„Ieşi la poartă, măi nevastă”:** Alison face aluzie la cuvintele unui cântec popular bine cunoscut în vremea aceea.

come anon.”		
And unto Nicholas she seyde stille,	And to Nicholas she said: Be still!	Şi-i şuşoti lui Neculai: „Nici pâs
“Now hust, and thou shalt laughen al thy fille.”	Now hush, and you can laugh your fill!’	Să nu crâcneşti, căci vei muri de râs.”
This Absolon doun sette hym on his knees	Then Absalon went down on his knees,	A-ngenuncheat Avesalon băiatul
And seyde, “I am a lord at alle degrees;	And said: ‘I am a lord in every degree,	Zicând: „Îs mai ferice ca-mpăratul
For after this I hope ther cometh moore.	For after this I hope for more hereafter.	Căci trag nădejde c-o să-mi dai apoi
Lemman, thy grace, and sweete bryd, thyn oore!”	Lover your grace, and sweet bride your favour!’	Şi dragostea, o dulce cintezoi...”
The wyndow she undoth, and that in haste.	The window she undoes and that in haste.	Deschise Alison oblonul iute
“Have do,” quod she, “com of, and speed the faste,	‘Now do,’ quoth she, ‘come on, no time to waste,	Şi l-a-ndemnat: „Hai, pupă-mă şi du-te,
Lest that oure neighebores thee espie.”	Lest that our neighbours should you espy.’	Să nu cumva vecinii să ne-auză.”
This Absolon gan wype his mouth ful drie.	Then Absalon first wiped his mouth full dry.	Avesalon s-a şters întâi pe buză.
Derk was the nyght as pich, or as the cole,	Dark was the night like to pitch or coal,	Era o noapte neagră, lună neam...

And at the wyndow out she putte hir hole,	And at the window out she put her hole,	Muierea-şi scoase târtiţa la geam,
And Absolon, hym fil no bet ne wers,	And Absalon, had better nor worse than this,	Iar dânsul n-a păţit-o mai urât
But with his mouth he kiste hir naked ers	That with his mouth her naked arse he kissed	Decât că a pupat-o-n dos, şi-atât...
Ful savourly, er he were war of this.	Before he was aware, had savoured it.	
Abak he stirte, and thoughte it was amys,	Back he started, something was amiss,	
For wel he wiste a womman hath no berd.	For well he knew a woman has no beard.	
He felte a thyng al rough and long yherd,	He felt something rough, and long-haired,	
And seyde, "Fy! allas! what have I do?"	And said: 'Fie, alas, what have I done?'	
"Tehee!" quod she, and clapte the wyndow to,	'Tee-hee!' quoth she, and clapped the window shut,	
And Absolon gooth forth a sory pas.	And Absolon goes off with saddened pace.	Avesalon o ia mofluz din loc
"A berd! A berd!" quod hende Nicholas,	'A beard, a beard!' quoth spritely Nicholas,	Şi Neculaie râde: „Barbă! Cioc!
"By Goddes corpus, this goth faire and weel."	'By God's body, that went fair and well!'	Pre legea mea, frumos l-am păcălit!"





This sely Absolon herde every deel,
And on his lippe he gan for anger byte,
And to hymself he seyde, "I shal thee quyte."
Who rubbeth now, who froteth now his lippes
With dust, with sond, with straw, with clooth, with chippes,
But Absolon, that seith ful ofte, "Allas!"
"My soule bitake I unto Sathanas,
But me were levere than al this toun," quod he,
"Of this despit awroken for to be.
Allas," quod he, "allas, I ne hadde ybleynt!"
His hoote love was coold and al yqueynt;
For fro that tyme that he hadde kist hir ers,

Now Absolon heard every word himself,
And began his lip in anger to bite,
And to himself he said: 'I'll you requite!'

Who rubs himself, who scrubs at his mouth,
With dust, sand, chippings, straw and cloth
But Absolon, who often cries: 'Alas!

My soul consign to Satan, if I'd have
This town before my vengeance,' quoth he,
'For this humiliation well repaid I'll be.
Alas,' quoth he, 'that I never blenched!'

His hot love was cold and all quenched,
For from the time that her arse he kissed

Iar bietul pălămar l-a auzit
Şi buzele să-şi muşte începu,
Zicându-şi: „Ţi-oi plăti, aşteaptă tu..."

Au cine-şi freacă gura-n fel şi chip

Cu mâneca, cu paie, cu nisip?

Avesalon, ce bâiguie mereu:

„Să mă înghită iadul dacă eu
N-aş da şi târgul tot fără tocmeală

Ca să-mi răzbun această terfeleală!
Văleu, văleu, de ce nu m-am ferit!"

Aprinsul foc i-era acum sleit.
De când pupase jupâniţa-n spate



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016

Of paramours he sette nat a kers,
For he was heeled of his maladie.
Ful ofte paramours he gan deffie,
And weep as dooth a child that is ybete.
A softe paas he wente over the strete
Until a smyth men cleped daun Gerveys,
That in his forge smythed plough harneys;
He sharpeth shaar and kultour bisily.
This Absolon knokketh al esily,
And seyde, "Undo, Gerveys, and that anon."
"What, who artow?" "It am I, Absolon."
"What, Absolon! for Cristes sweete tree,
Why rise ye so rathe? Ey, benedicitee!
What eyleth yow? Som gay gerl, God it woot,

Love he valued less than a stalk of cress,
For he was healed of his malady.
And love he did defy eternally.
And weeping like a child they look to beat,
At gentle pace he slowly crossed the street,
To a smith, and he called Gervase is,
Who forges on his anvil harnesses;
He sharpens shares and coulters busily.
Absalon knocked on the doors all easily,
And said: Open, Gervase, and quick anon!'
'What, who is that? 'It's me, Absalon.'
'What, Absalon! Christ's blessed tree, I say,
Why up so early? Benedicite,
What ails you? Some fine girl, at a glance,

Îşi dase naibii dorurile toate,
Căci nu se mai simţea de-amor bolând,
Îşi înjura cu foc mândruţa-n gând
Şi lăcrima precum un prunc bătut.
Trecu pe urmă uliţa tăcut
La fierăria lui Gervei, fierarul,
Cel ce făcea cuţitul şi brăzdarul
La pluguri şi le ascuţea de zor.
Ţârcovnicul bătu încetişor:
„Gervei, dă drumul iute la oblon."
„Care eşti ăla?" – „Eu, Avesalon."
„Avesalon! Pe sfânta liturghie!
Ce te sculaşi cu noaptea-n cap, bădie?
Ce jar te arde? Poate, cine ştie,

Hath broght yow thus upon the viritoot.	Has brought you out on reconnaissance;	Te-a scos dintr-ale tale vreo zurlie;
By Seinte Note, ye woot wel what I mene."	By St Neot, you know well what I mean!'	Pe sfântul Stan, pricepi ce vreau să zic..."
This Absolon ne roghte nat a bene	But Absalon, he gave never a bean	Avesalon, mofluz, tăcu chitic
Of al his pley; no word agayn he yaf;	For all the jesting; silently did stand.	Căci n-avea chef de glumă întrucât
He hadde moore tow on his distaf	He had a deal more business on hand	Era afanisit mai mult decât
Than Gerveys knew, and seyde, "Freend so deere,	Than Gervase knew, and said: 'Friend, so dear,	Ştia fierarul. Şi i-a zis: „Măi frate,
That hoote kultour in the chymenee heere,	That hot coulter in the chimney there,	Dă-mi drugul cela roş, fă bunătate,
As lene it me; I have therwith to doone,	Please lend it me; I've something needs doing,	Că mi-i de trebuinţă niţeluş
And I wol brynge it thee agayn ful soone."	And full soon to you again it I'll bring.'	Şi ţi-l aduc la fugă, tot acuş."
Gerveys answerde, "Certes, were it gold,	Gervase answered: 'Even if it were gold,	Gervei răspunse: „De mi-ai cere aur
Or in a poke nobles alle untold,	Or a bag full of nobles, all untold,	Sau pungi de bani, pe cinstea mea de faur
Thou sholdest have, as I am trewe smyth.	You should have it, as I'm a true smith!	Că ţi le-aş da pe loc, nenumărate.
Ey, Cristes foo! What wol ye do	Now, Christ's foe, what would you do	Da' zău, ce vrei să faci cu fierul, frate?"

therwith?"
"Therof," quod Absolon, "be as be may.
I shal wel telle it thee to-morwe day" —
And caughte the kultour by the colde stele.
Ful softe out at the dore he gan to stele,
And wente unto the carpenteris wal.

He cogheth first, and knokketh therwithal
Upon the wyndowe, right as he dide er.
This Alison answerde, "Who is ther
That knokketh so? I warante it a theef."
"Why, nay," quod he, "God woot, my sweete leef,
I am thyn Absolon, my deerelyng.
Of gold," quod he, "I have thee broght a ryng.
My mooder yaf it me, so God me save;

with it?'
'Let that, 'quoth Absalon, 'be it as it may;
I'll tell you of it all another day' —
And caught the coulter by the cold steel.
Softly out the door he began to steal,
And then went off to the carpenter's wall.

First he coughed then he knocked withal
On the window, as loud as he dared
Then Alison answered: 'Who's there,
That knocks so? I warrant it's a thief!'
'Why no' quoth he, 'Not so, by my faith;
I am your Absalon, my sweet darling.
'Of gold, quoth he, 'I've brought you a ring.
My mother gave it me, so God me save.

Avesalon: „De-acu ce-o fi să fie,
Ți-oi povesti eu mâine tot şi ție."
Şi drugu-l ia de capătul cel rece.
Apoi, tiptil, coboară-n drum şi trece
Din nou în fața casei la teslar.

Întâi tuşeşte, apoi bate rar
La fel ca înainte, la oblon.
„Cine-i la geam? — întreabă Alison —
Cine tot bate, n-o fi vreun fur?"
„Ba nu, puicuțo scumpă, nu, mă jur,
Îs eu, Avesalon, mândruța mea,
Îți adusei inel — aşa zicea —
De la măicuța mea l-am moştenit,





Ful fyn it is, and therto wel ygrave.	Full fine it is, and carefully engraved;	De aur e şi-i straşnic meşterit,
This wol I yeve thee, if thou me kisse."	This will I give you, if you will me kiss.'	Ţi-l pun în deşt, o gură dacă-mi dai."
This Nicholas was risen for to pisse,	Now Nicholas had risen for a piss,	Vrând să-şi sloboază udul, Neculai
And thoughte he wolde amenden al the jape;	And thought he would improve the jape:	Chiti c-ar fi şi mai grozavă gluma
He sholde kisse his ers er that he scape.	He should kiss his arse ere he escape.	De l-ar pupa pe el în dos acuma.
And up the wyndowe dide he hastily,	And he raised the window hastily,	Zis şi făcut: deschise geamul iute
And out his ers he putteth pryvely	And put his arse outside covertly,	Şi scoase ditai dosu pe tăcute
Over the buttok, to the haunche-bon;	Beyond the buttock, to the haunch-bone.	Aproape până dincolo de şale.
And therwith spak this clerk, this Absolon,	And then spoke up the clerk, Absalon:	Avesalon şopti: „Mă rog matale,
"Spek, sweete bryd, I noot nat where thou art."	'Speak, sweet bird; I know not where you art.'	O vorbă zi-mi, puicuţă adorată!"
This Nicholas anon leet fle a fart	Then Nicholas at once let fly a fart,	Iar Neculaie trage-un pârţ, măi tată,
As greet as it had been a thonder-dent,	As great as if it were a thunder-clap,	Aşa grozav de parc-ar fi trăsnit,
That with the strook he was almoost yblent;	The clerk was nearly blinded with the blast;	Iar pălămaru-aproape c-a orbit.
And he was redy with his iren hoot,	Yet he was ready with his iron hot,	Dar tot l-a ars cu drugul cel din foc

And Nicholas amydde the ers he smoot.	And Nicholas right in the arse he smote.	Pe Neculai la noadă, la mijloc.
Of gooth the skyn an hande-brede aboute,	Off went the skin a hand's breadth round and some;	I se jupise pielea de-un pălmoi,
The hoote kultour brende so his toute,	The coulter had so burnt him on his bum,	Aşa-l fripsese fierul dinapoi;
And for the smert he wende for to dye.	That for the pain he thought he would die.	Credea că moare-acolo de arsură
As he were wood, for wo he gan to crye,	As if he were mad, he began to cry:	Şi prinse a zbiera nebun din gură:
"Help! Water! Water! Help, for Goddes herte!"	'Help! Water, water, help, for God's heart!'	„Văleu! Săriți cu apă! Apă, apă!"
This carpenter out of his slomber sterte,	The carpenter out of his slumber starts,	Teslarul s-a trezit ca-mpuns de țeapă
And herde oon crien "water!" as he were wood,	Hears him cry: 'Water' loud as ever he could,	Căci „Apă!" auzind şi hărmălaie
And thoughte, "Allas, now comth Nowelis flood!"	And thought: 'Alas, now here comes Noah's flood!'	Gândeşte: „Potopenia lui Nae[19]!"
He sit hym up withouten wordes mo,	Up he sat at once, no more ado,	Se-nalță-n cot şi, fără gălăgie,
And with his ax he smoot the corde atwo,	And with his axe he smote the cord in two,	Harş! dă cu securicea în frânghie,

[19] **Nae**: Teslarul stâlceşte numele lui Noe (În orig. *Nowelis*.)

And doun gooth al; he foond neither to selle,	And down he went—He had no time to sell	Pe urmă: bâldâbâc! Şi se trezeşte
Ne breed ne ale, til he cam to the celle	His bread or ale at all, but straight he fell	Jos pe podele cât ai zice peşte.
Upon the floor, and ther aswowne he lay.	On to the floor, and there a-swooning was.	Şi când ajunge-aici rămâne lat.
Up stirte hire Alison and Nicholay,	Up start our Alison and Nicholas,	Iar Alison şi Neculai se zbat
And criden "Out" and "Harrow" in the strete.	And cry 'Help!' and 'Succour!' in the street.	Şi dau din colț în colț, zbierând pe stradă...
The neighebores, bothe smale and grete,	The neighbours, the lesser and the great,	Aleargă megieşii toți să-l vadă
In ronnen for to gauren on this man,	Came running in to gaze at this man,	Pe bietul om zăcând fără putere
That yet aswowne lay, bothe pale and wan,	Who swooning lay, both pale and wan,	Şi gălbejit la chip, căci în cădere
For with the fal he brosten hadde his arm.	For in the fall he broken had his arm.	S-a întâmplat o mână că şi-a frânt.
But stonde he moste unto his owene harm;	But he had still to suffer all the harm,	Dar nu putea să scoață un cuvânt
For whan he spak, he was anon bore doun	For when he spoke, he was borne down,	Căci de-ncerca să facă treaba asta
With hende Nicholas and Alisoun.	By handsome Nicholas and Alison.	Săreau învățăcelul şi nevasta
They tolden every man that he was wood;	They told everyone that he was mad;	Zicând la toți vecinii că-i smintit,
He was agast so of Nowelis flood	Afraid so, in a fantasy he had	Că de „potop" aşa-i de-nnebunit
Thurgh fantasie that of his vanytee	Of Noah's flood, that in his deep folly	În mintea-i de bolând, încât luase





He hadde yboght hym knedyng tubbes thre,	He had bought him kneading-tubs three,	Trei ălbii, că le-a dus în podul casei
And hadde hem hanged in the roof above;	And had hung them from the roof above,	Şi-n pod sub coperiş le-a spânzurat,
And that he preyed hem, for Goddes love,	And had begged them, for God's love,	Şi că pe ei nebunul i-a jurat
To sitten in the roof, par compaignye.	To sit there in the roof for company.	Să doarmă sus, să-i țină „companie" .
The folk gan laughen at his fantasye;	The folk begin to mock his fantasy;	Vecinii râd de-asemeni fandaxie,
Into the roof they kiken and they cape,	Up into the roof they gaze and stare;	Văd borta-n podul casei şi fac haz
And turned al his harm unto a jape.	And turn all his hurt to jest right there.	Cu toții de-al teslarului necaz.
For what so that this carpenter answerde,	For whatsoever the carpenter averred	Da bietul să răspunză?.. În zadar:
It was for noght; no man his reson herde.	It was for naught; no man his story heard.	Nu-l ascultau nici plozii pe teslar.
With othes grete he was so sworn adoun	And with great oaths he was so put down	Iar când a prins să facă jurăminte,
That he was holde wood in al the toun;	He was considered mad throughout the town,	Tot târgul l-a ținut că-i scos din minte
For every clerk anonright heeld with oother.	For the clerks all said to one another.	Căci pălămarii—ciotcă între ei—
They seyde, "The man is wood, my leeve brother";	'The man is mad, for sure, my dear brother!'	Spuneau: „Ion e capiu, frații mei!"
And every wight gan laughen at this stryf.	And everybody laughed at all this strife.	Şi toți s-au veselit de sfada asta.





Thus swyved was this carpenteris wyf,
For al his kepyng and his jalousye,
And Absolon hath kist hir nether ye,
And Nicholas is scalded in the towte.
This tale is doon, and God save al the rowte!

Heere endeth the Millere his Tale

And thus was had the carpenter's wife,
For all his jealousy and keeping by;
And Absalon has kissed his nether-eye,
And Nicholas is scalded on the bum.
God save us all, and now this tale is done!



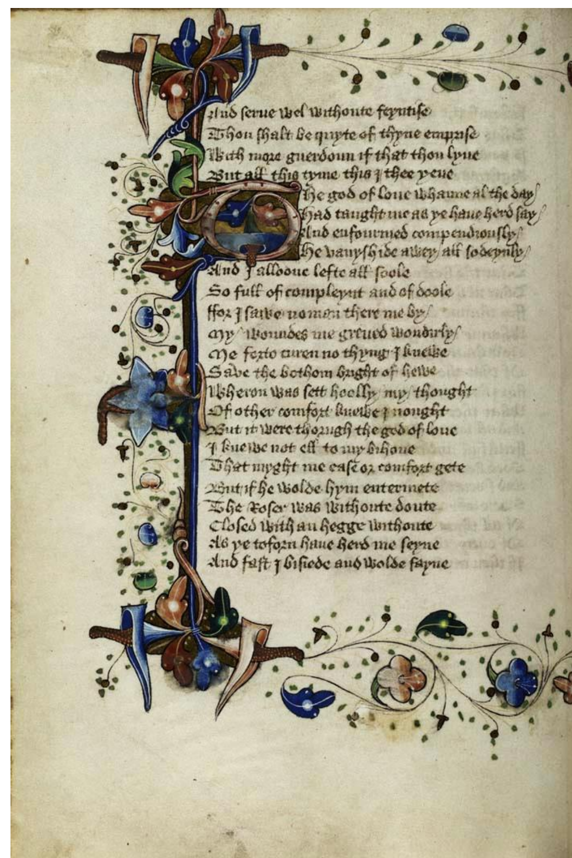
Here ends the Miller's Tale

Şi iac-aşa s-a drăgostit nevasta
—Măcar că omul ei era gelos—
Şi a pupat-o pălămaru-n dos,
Iar Neculai s-a pârjolit la spate.
Şi iac-aşa a fost... şi sănătate!

Aici se isprăveşte povestirea Morarului



http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016



And serue wel withoute feyntise
Thou shalt be quyte of thyne emprise
With more guerdoun if that thou lyue
But all this tyme this I thee yeue
The god of loue whanne al the day
Had taught me as ye haue herd say
And enfourmed compendiously
He vanyshide awey all sodeynly
And I alloone lefte all soole
So full of compleynt and of doole
For I sawe no man there me by
My woundes me greued wondirly
Me for to curen no thyng I knewe
Save the bothom bright of hewe
Wheron was sett hoolly my thought
Of other comfort knewe I nought
But it were thorugh the god of loue
I knewe not ell to my bihoue
That myght me ease or comfort gete
But if he wolde hym entermete
The Roser was withoute doute
Closed with an hegge withoute
As ye toforn haue herd me seyne
And fast I bisiede and wolde fayne



Contemporary Literature Press

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2016